

Практиката на Спортния арбитражен съд по футболни и други спортни дела

Автор: *Богдан Млъчков*

Статията е публикувана в електронно издание
„Предизвикай правото!“ (ISSN 1314–7854) на 17.04.2022 г.

Съдържание

Въведение.....	3
1. CAS 98/200 АЕК (Атина) и Славия (Прага) срещу UEFA – забрана за участие на клубове с общ собственик в един и същи турнир.....	4
2. Прекратяване на договор	6
2.1. CAS 2003/O/482 – Ариел Ортега срещу Фенербахче и FIFA.....	6
2.2. CAS 2004/A/708; CAS 2004/A/709; CAS 2004/A/713; CAS 2005/A/902 и 903; CAS 2005/A/916 – делото „Мексес“	8
2.3. CAS 2006/A/1100 – Тарек Елтаиб срещу Газиантепспор	10
2.4. CAS 2007/A/1298; CAS 2007/A/1299; CAS 2007/A/1300 – делото „Уебстър“	11
2.5. CAS 2008/A/1519 Шахтьор (Донецк) срещу Матусалем и Реал Сарагоса.....	13
2.6. CAS 2009/A/1856, 1857 Фенербахче срещу Апия и CAS 2009/A/1880, 1881 Сион/Есам Ел-Хадари срещу FIFA.....	16
3. Клауза за едностранно удължаване на договора от страна на клуба	18
3.1. CAS 2005/A/973 Панатинайкос срещу Сотириос Киргиакос	18
3.2. CAS 2005/A/983 & 984 Пенярол срещу Карлос Ебер Буено Суарес, Кристиан Габриел Родригес Бароти и Пари Сен Жермен.....	19
3.3. CAS 2006/A/1082-1104 Валядолид срещу Барето и Серо Портеньо.....	21
3.4. CAS 2006/A/1157 Бока Хуниорс срещу Дженоа.....	22
4. Допинг	
4.1. Приложимо право – CAS 2008/A/1588 FIFA срещу Малтийска футболна асоциация (MFA) и Клод Матокс; CAS 2008/A/1629 WADA срещу MFA и Клод Матокс; CAS 2008/A/1576 FIFA срещу MFA и Райън Греч; CAS 2008/A/1628 WADA срещу MFA и Райън Греч; CAS 2008/A/1575 FIFA срещу MFA и Гилбърт Мартин; CAS 2008/A/1627 WADA срещу MFA и Гилбърт Мартин.....	24
4.2. Юрисдикция на CAS – CAS 2007/A/1370 FIFA срещу Върховния спортен трибунал, Бразилската футболна конфедерация и Рикардо Лукаш Додо; CAS	

2007/A/1376 WADA срещу Върховния спортен трибунал, Бразилската футболна конфедерация	и	Рикардо	Лукаш Додо.....	26
4.3. Молба за преразглеждане – CAS 2008/A/1557 Италианска футболна федерация, Даниеле Манини, Давиде Посанцини и Италиански олимпийски комитет срещу WADA.....				28
4.4. Санкциониране на футболен отбор – CAS 2004/A/593 – Футболна асоциация на Уелс срещу UEFA.....				29
4.5. Отказ за предоставяне на право на участие в Олимпийски игри вследствие на установени системни нарушения на антидопинговите правила – CAS OG 18/02 – руски атлети срещу Международния олимпийски комитет (МОК); CAS OG 18/03 – руски атлети срещу МОК.....				30
4.6. Форма и степен на вината при употреба на допинг - CAS 2017/A/5015 Международна федерация по ски (FIS) срещу Терезе Йохоуг и Норвежкия олимпийски параолимпийски комитет (NIF).....				35
4.7. Форма и степен на вината при употреба на допинг – CAS 2016/A/4643 – Мария Шарاپова срещу Международната федерация по тенис (ITF).....				39
5. Обективна отговорност на клуб за деяние, извършено от привърженици				
5.1. CAS 2002/A/423 ПСВ Айндховен срещу UEFA – борба срещу расизма.....				43
5.2. CAS 2007/A/1217 Фейенорд срещу UEFA – борба с футболното хулиганство.....				44
5.3. CAS 2008/A/1688 Атлетико (Мадрид) срещу UEFA – борба срещу расизма.....				46
6. CAS 2008/A/1583 и 1584 Бенфика и Витория Гимараеш срещу UEFA и Порто – правен интерес от обжалване пред CAS, изчерпване на средствата за защита като условие за допустимост на обжалване.....				48
7. CAS 2009/A/1920 ФК Победа срещу UEFA – изискуема степен на доказване, санкция за уговаряне на мачове, допускане на показанията на защитен свидетел.....				49
8. CAS 2008/A/1622-1623-1624 Шалке, Вердер и Барселона срещу FIFA – приложение на правния обичай в дела от спортно естество, отказ на клубове да пуснат играчи, повикани в националните отбори.....				51
9. CAS 2009/A/1880 и 1881 Сион и Есам Ел-Хадари срещу FIFA и Ал-Ахли; CAS 2009/A/1976 и 1977 Челси и Гаел Какута срещу Ланс и FIFA – условия за спиране на изпълнението на обжалвания акт.....				53
10. CAS 2008/A/1485 Мидтиланд срещу FIFA – международен трансфер на непълнолетни състезатели.....				55
11. Компенсация за обучение на млади футболисти.....				57
11.1. CAS 2003/O/530 Оксер срещу Валенсия и Мохамед Сисоко.....				57
11.2. CAS 2004/A/791 Н'Зогбия и Нюкасъл срещу Льо Авър.....				58

12. CAS 2011/A/2646 Рейнджърс де Талка срещу FIFA – спортно правоприменение..... 59

13. Юрисдикция на „ad hoc“ отделение на CAS – CAS OG 18/04 – руски атлети срещу МОК..... 61

Въведение

Спортният арбитражен съд в Лозана (CAS) е създаден през 1983 г., като целта на създаването му е да решава „спортни“ спорове и започва да функционира през 1984 г. От този момент нататък CAS се превръща в, както прецизно го нарича Хуан Антонио Самаранч, бившият председател на Международния олимпийски комитет – „Върховния съд на световния спорт“. През годините спортът се изгради като глобален бизнес, който представлява повече от 3% от световната търговия, а в рамките на Европейския съюз (ЕС) – повече от 2% от брутните национални продукти. В този контекст далеч не е изненадващо, че броят на делата със спортен характер се увеличават в геометрична прогресия и много от тези спорове се поставят за разглеждане пред CAS¹.

По време на Летни и Зимни олимпийски игри функционира „ad hoc“ отделение на CAS, което в строго ускорени срокове и без да се плаща каквато и да е такса решава спорове, възникнали по време на Игрите. Първото подобно подразделение на CAS е използвано като инструмент за решаване на спорове по време на Игрите в Атланта през 1996 г. и се затвърждава като изключително полезно, тъй като много спортни спорове са чувствителни от гледна точка на кратките срокове, в които обжалването и евентуалното преразглеждане на вече постановеното решение би имало някакъв смисъл.

Въпреки че изводите, постановени в предходни решения на Съда, не са задължителни при решаването на бъдещи спорове, в интерес на правната сигурност арбитражите в CAS следват принципа „stare decisis“² и в резултат на тези действия постепенно се изгражда постоянна спортноправна практика, т. нар. „Lex sportiva“.

¹ За повече информация относно структурата и управлението на Съда, процедурите за решаване на спорове пред CAS, възможностите за обжалване на постановените решения пред Швейцарския федерален съд – вж. **Млъчков, Б.** Спортният арбитражен съд в Лозана (CAS). // Електронно издание „Предизвикай правото!“ (8 декември 2016 г.), достъпна на: <https://challengingthelaw.com/sportno-pravo/sporten-arbitraj-cas/>

² „Stare decisis“ (лат. „да се придържаш към вече решеното“) или т.нар. доктрина на съдебния прецедент, която е типична за държавите с англосаксонска правна система (common law).

Откакто Международната футболна федерация (FIFA – Federation Internationale de Football Association) включва в Устава³ си CAS като последна инстанция за обжалване на футболни спорове през 2002 г., натоварването на CAS се увеличава всяка година, особено с оглед международните спорове за трансфер на футболисти, които постъпват в CAS от Камарата за решаване на спорове на FIFA и Комитета за статута на играчите⁴. Решенията на Камарата и на Комитета могат да се обжалват пред CAS в рамките на 21 дни от датата на уведомлението за поставянето на решението, като CAS разполага със списък на арбитри, които са специализирани по футболни въпроси.

Настоящата статия цели да представи практиката на CAS по редица дела, които оставят сериозна следа в юриспруденцията на арбитража, когато последният следва да се произнесе по различни аспекти, налични във висящите спорове от футболно или друго спортно естество.

1. CAS 98/200 АЕК (Атина) и Славия (Прага) срещу UEFA – забрана за участие на клубове с общ собственик в един и същи турнир

В делото „АЕК (Атина) и Славия (Прага) срещу UEFA“⁵ CAS следва да се произнесе по последиците от класирането на два или повече отбори с общ собственик за един и същи турнир под егидата на организацията. След подобен случай през сезон 1997/1998 в турнира за Купата на носителите на национални купи (*на четвъртфиналите се класират три отбора, които имат един и същи собственик – АЕК, Славия (Прага) и Виченца, притежавани от английската компания ENIC plc*) UEFA въвежда за сезон 1998/1999 правило за законосъобразното провеждане на турнирите с оглед независимостта на клубовете. Съгласно това правило само един от класираните се отбори с общ собственик има право да участва в съответното състезание, като това ще бъде отборът с по-голям клубен коефициент съобразно участието и успехите му в турнирите на UEFA в последните пет години. В рамките на делото АЕК и Славия (Прага) **оспорват наложеното правило от страна на UEFA.**

3 Чл. 57-58 от Устава на FIFA – http://resources.fifa.com/mm/document/affederation/generic/02/78/29/07/fifastatutsweben_neutral.pdf.

4 Съгласно регламентацията на FIFA (чл. 22 – 24 от Правилата за статута и трансфера на играчи – http://resources.fifa.com/mm/document/affederation/administration/02/70/95/52/regulationsonthestatustandtransferofplayersjune2016_e_neutral.pdf) споровете вследствие на международни трансфери като първа инстанция се решават от Камарата за решаване на спорове и Комитета за статута на играчите.

5 UEFA (Union of European Football Associations) е съюзът на европейските футболни асоциации.

Първоначално CAS постановява временна мярка, съгласно която на АЕК и Славия (Прага) се позволява да вземат участие в UEFA Cup през сезон 1998/1999, защото оспорваното правило не е включено в първоначално изготвените правила за провеждане на турнира, а е изпратено допълнително на клубовете в прекалено кратки срокове преди започването на турнира. Според Съда късното приемане на правилото противоречи на принципа на добросъвестността и процесуалната справедливост.

В крайното си решение от 20 август 1999 г.⁶ **CAS потвърждава валидността на правилото**, като установява практика, която може да се счита като крайъгълна за почтеността на играта. Въпреки това съдът постановява, че правилото не може да бъде въведено преди края на сезон 1999/2000 предвид факта, че е необходим определен период от време, през който клубовете с общ собственик да преценят как да процедурат за в бъдеще.

В решението съдът отбелязва, че почтеността във футбола е неразривно свързана с автентичността на резултатите, като отделните мачове и първенствата следва да бъдат тест за способностите на страните. Казано по друг начин – наличието на отбори с общ собственик в рамките на един и същи турнир може да се възприеме от аудиторията като фактор, който въздейства отрицателно върху автентичността на резултатите и поставя в опасност законосъобразното провеждане на двубоите, като създава неминуем конфликт на интереси. В тази връзка е възможно да възникнат съмнения дали резултатът от съответната среща не е решен предварително. CAS описва като доста краен, но възможен, сценарий процес на концентрация на собствеността на клубовете, който ще се изроди в олигопол с нежелани ефекти върху конкуренцията (напр. увеличаване на цените на билетите или на телевизионните права).

CAS подчертава, че правилото се отнася само за отбори, които участват в един и същи турнир, и няма пречка отбори с общ собственик да участват в различни състезания, които се организират от UEFA. Освен това обжалваното правило не ограничава придобиването на дялове в клубове, стига те да не са мажоритарни, т.е. под 50%, което не е рядко срещано явление, като в този случай на съответните отбори не се отнема възможността да играят в едно и също състезание.

В заключение съдът посочва, че оспорваното правило не нарушава чл. 81 от Договора за създаване на Европейската общност (*понастоящем чл. 101 от Договора за функциониране на Европейския съюз (ДФЕС)*⁷), тъй като то е

6 https://arbitrationlaw.com/sites/default/files/free_pdfs/CAS%2098-200%20АЕК%20et%20al%20v%20UEFA%20Award.pdf.

7 Чл. 101 ДФЕС

съществена характеристика за организацията на професионално футболно състезание и е необходимо, за да служи на фундаменталната цел за предотвратяването на конфликт на интереси.

2. Прекратяване на договор

2.1. CAS 2003/O/482 – Ариел Ортега срещу Фенербахче и FIFA

Делото „Ортега“⁸ е първият случай на едностранно прекратяване на договор от страна на играч след измененията на Правилата за статута и трансфера на играчи от 2001 г. Ариел Ортега решава да напусне Фенербахче поради твърдение от негова страна за забавени възнаграждения и липса на адекватно медицинско обслужване. Резултатът възлиза на 11 млн. щатски долара обезщетение, които Ортега следва да плати на турския клуб, като CAS налага спиране на състезателните права⁹ за срок от четири месеца.

През май 2002 Ариел Ортега преминава от Ривър Плейт във Фенербахче за сумата от 7,5 млн. долара, като подписва договор за 4 години и възнаграждение в размер на 1 млн. долара годишно на сезон. По време на зимната пауза през сезон 2002/03 Ортега се завръща в Аржентина, за да се лекува при личния си физиотерапевт, което не удовлетворява клуба, който изразява своето притеснение,

1. Забраняват се като несъвместими с вътрешния пазар всички споразумения между предприятия, решения на сдружения на предприятия и съгласувани практики, които биха могли да засегнат търговията между държавите-членки и които имат за своя цел или резултат предотвратяването, ограничаването или нарушаването на конкуренцията в рамките на вътрешния пазар, и в частност такива, които:

- а) пряко или косвено определят покупни или продажни цени или други условия на търговията;
- б) ограничават или контролират производството, пазарите, технологичното развитие или инвестициите;
- в) осъществяват подялба на пазари или на доставчици;
- г) прилагат различни условия по отношение на еквивалентни сделки с други търговски партньори, като по този начин ги поставят при сравнително по-неблагоприятни условия;
- д) поставят сключването на договорите в зависимост от приемането на допълнителни задължения, които по своя характер или в съответствие с търговската практика нямат връзка с предмета на тези договори.

2. Всички споразумения или решения, които са забранени в съответствие с настоящия член, са нищожни.

8 https://arbitrationlaw.com/sites/default/files/free_pdfs/CAS%202003-O-482%20AO%20v%20FIFA%20Award.pdf.

9 Макар и придобил общественост изразът „спиране на състезателните права“ не е максимално прецизен. По-скоро става въпрос за временно преустановяване на правото да се упражнява професионалната състезателна дейност.

че играчът може да не се върне в Турция, за да продължи да се състезава. На 12 февруари 2003 г. Ортега участва в приятелски двубой между Аржентина и Холандия в Амстердам, но вместо да замине за Турция, след срещата се връща в Аржентина. След кратки преговори за евентуален трансфер в Аржентина на 3 март клубът изпраща факс до играча, с който изисква неговото незабавно връщане в Турция. Поради липса на отговор Фенербахче завежда иск пред Камарата за решаване на спорове във FIFA (DRC) и през юни DRC постановява Ортега да плати обезщетение на клуба в размер на 11 млн. долара за едностранното нарушаване на неговия трудов договор, като налага и спиране на състезателните права за четири месеца.

Ортега обжалва решението на FIFA пред CAS, като желае отмяната на решението, а насрещната турска страна се съгласява делото да се разгледа пред арбитражния съд¹⁰. Поради тази причина спорът се решава съгласно правилата на FIFA и субсидиарно – съгласно швейцарското право. И двете страни твърдят, че договорът е бил нарушен от другата страна, като Ортега заявява, че клубът е забавил плащанията към него и неговия мениджър, както и че не е осигурил адекватно медицинско обслужване. В отговор клубът поддържа твърдението, че договорът е нарушен поради отказ от страна на футболиста да играе след 12 февруари 2003 г. Съдът установява, че в действителност клубът е забавил плащанията на състезателя за декември и януари, но същото е направено в резултат на незнанието на клуба къде се намира Ортега в този период и че този факт не може сам по себе си да се третира като нарушение на договора, което да оправдае едностранното му прекратяване, още повече като се има предвид фактът, че футболистът не е представил писмено своите възражения за забавеното плащане на трудовото възнаграждение¹¹. По отношение на твърденията за липса на осигурено адекватно обслужване съдът намира, че тези обвинения са неоснователни.

В крайното си решение CAS потвърждава наложеното четиримесечно спиране на състезателните права съгласно чл. 23 от Правилата на FIFA за статута

10 Случаят се развива преди FIFA да приеме новите правила от 1 януари 2004 г., съгласно които всеки, който желае да обжалва решение на орган на FIFA, следва да приеме юрисдикцията на CAS. Преди това някои клубове не я приемат и поради тази причина някои дела са разглеждани от редовните съдилища в Цюрих, където FIFA има седалище като ответник.

11 Любопитно е да се отбележи, че крайният резултат от делото би могъл да бъде доста различен, ако Ариел Ортега се беше възползвал от възможността писмено да изиска плащането на забавените възнаграждения съгласно вътрешните правила на Турската футболна федерация. Чл. 32 и 33 от тези правила определят при какви условия състезател може да прекрати едностранно договора си при неизплатени суми. Ако плащането е забавено повече от 15 дни, то ако клубът не плати в рамките на 7-дневен срок, считан от датата на писменото искане на състезателя, то последният може да уведоми клуба за прекратяването на договора.

и трансфера на играчи (отм.) и обезщетението от 11 млн. долара. Като аргументация в тази насока съдът отбелязва, че клубът е платил 7,5 млн. долара за играча, като почти не са успели да използват услугите му, като се има предвид, че той прекратява договора още преди да е изтекла и една година от началото му. Допълнително Фенербахче е платил такса от 750 хил. долара на аржентинската футболна федерация, както и още милион и половина за т.нар. „имиджови“ права. CAS отказва да уважи искането на Фенербахче сумата да бъде увеличена поради специфични вреди от спортен характер, които клубът е претърпял¹².

2.2. CAS 2004/A/708; CAS 2004/A/709; CAS 2004/A/713; CAS 2005/A/902 и 903; CAS 2005/A/916 – делото „Мексес“

Поредицата от дела пред CAS по случая „Мексес“ разглеждат юридическата взаимовръзка между удължаването на договора и „защитения период“¹³. За разлика от следващите издания, правилата от 2001 не уреждат изрично въпроса за подновяването на „защитения период“ при удължаване на договора. Освен това при решаването на делото се повдигат важни въпроси с оглед естеството на размера на обезщетението при прекратяване на договора без основателна причина.

Филип Мексес сключва професионален договор за срок от 5 години с Оксер през 2000 г., като през декември 2002 г. договърът е удължен за една година до края на сезон 2005/06. В края на сезон 2003/04 защитникът пожелава да бъде трансфериран в Рома, но клубът му отказва, изисквайки непосилна трансферна сума. Мексес прекратява едностранно договора си с Оксер, като подписва четиригодишен договор с Рома.

Оксер подава жалба пред DRC на FIFA, като Камарата следва да реши дали е извършено прекратяване на договора без основателна причина, както и дали Рома е склонила състезателя към подобно действие. На 31 август 2004 DRC постановява

12 Вреди с подобен характер CAS включва в обезщетението по делото „Матусалем“ (CAS 2008/A/1519).

13 Съгласно правилата на FIFA за статута и трансфера на играчи от 2016 „защитен период“ е „период от три пълни сезона, следващи влизането в сила на договора, когато договърът е сключен преди 28-ия рожден ден на играча, или два пълни сезона, ако договърът е сключен след 28-ия рожден ден.“

Прекратяването на договора в рамките на „защитения период“ се взема предвид като критерий при определянето на дължимото обезщетение (чл. 17, ал. 1 от Правилата). На всеки играч, който прекрати договора си без основателна причина в рамките на „защитения период“, се налага и спортна санкция – спиране на състезателните права за 4 месеца (6 месеца в особено тежки случаи). За прекратяване извън „защитения период“ обаче подобно наказание не се налага. При удължаване на договора „защитеният период“ се подновява и започва да тече от начало (чл. 17, ал. 3 от Правилата).

решение, в което посочва, че Мексес не може да играе за Рома за шест седмици от началото на италианското първенство за сезон 2004/05. Освен това твърдяното склоняване към нарушаване на договора следва да се установи в рамките на отделно дисциплинарно производство. Страните не са доволни от решението и обжалват пред CAS (*първо дело „Мексес“*).

На 13 май 2005 DRC решава, че Мексес следва да плати 8 млн. евро за нарушаването на договора с Оксер. Камарата взема предвид оставащия срок на договора, високото възнаграждение, което французинът ще взема в Рома, и седемте години обучение във френския клуб. Камарата постановява и че Рома са солидарно отговорни за изплащането на обезщетението поради факта, че са склонили играча към нарушаване на договорните му отношения с Оксер. Оксер счита, че трябва да получи по-голямо обезщетение, докато Мексес и Рома приемат, че то е твърде сериозно с оглед извършените от тях действия. На 3 септември 2004 Мексес и Рома по отделно обжалват решението на DRC пред CAS (*второ дело „Мексес“*).

Междувременно делото срещу Рома за склоняване към нарушаване на договора от страна на играча е завършено пред DRC на 23 юни 2005, като италианският отбор е наказан със забрана за придобиване и картотекиране на нови играчи в рамките на следващите два трансферни периода. Рома обжалва решението пред CAS (*трето дело „Мексес“*).

По *първото дело (спортна санкция за играча)* CAS по тълкувателен път¹⁴ извежда тезата, че въпреки липсата на изрична разпоредба в този смисъл в правилата от 2001, „защитеният период“ се подновява с удължаването на договора. В следствие на този извод (при прекратяване в рамките на „защитения период“ следва да се наложи спортна санкция) съдът потвърждава наложеното от DRC шестседмично наказание на Мексес.

По *второто дело (обезщетение)* при определянето на обезщетението CAS отчита инвестицията, направена от Оксер за Мексес, размера на възнаграждението му, допълнителния бонус при удължаването на договора, сумата, платена на неговия мениджър, както бъдещите постъпления от трансфер¹⁵

14 CAS тълкува волята на FIFA при създаването на разпоредбите, като отчита, че в Правилата за статута и трансфера на играчи – версия 2005, вече изрично е установено, че при удължаването на договора „защитеният период“ започва да тече отначало.

15 Казусът с предполагаемо определените бъдещи постъпления от трансфер на футболиста е доста спорен, защото по делото „Мексес“ CAS взема за отправна точка предложените от Рома 4,5 млн. евро, изхождайки от аргумента, че друга оферта не е налична. Изразявайки недоволството си от определените от съда пропуснати ползи, Оксер сравнява Мексес с цената на други футболисти, които играят на същата позиция.

на играча, които Оксер губи вследствие на едностранното прекратяване на договора. В крайна сметка CAS определя обезщетение от 7 млн. евро, намалявайки определения от DRC размер с 1 млн. евро.

По *третото дело (спортна санкция за Рома)* CAS налага забрана за придобиване и картотекиране на нови играчи за само един трансферен прозорец¹⁶ (намаление спрямо наложената от DRC забрана за два). Съдът отчита, че с оглед моменталното сключване на договора между Рома и Мексес след прекратяването на договора на последния с Оксер (предхождани от оферта от страна на италианците до френския клуб) не може да е налице и най-малко съмнение, че е налице склоняване към нарушаване на договорните отношения.

2.3. CAS 2006/A/1100 – Тарек Елтаиб срещу Газиантепспор

Делото „Тарек Елтаиб“¹⁷ може да се счете за водещо в практиката на CAS при дефинирането на понятието „основателна причина“ при прекратяване на договорни отношения. Тарек Елтаиб прекратява своя договор с Газиантепспор по време на втория сезон от тригодишния им договор поради твърдяни от него забавени плащания и липса на плащания на възнаграждения по трудовия му договор, без да са представени необходимите доказателства в тази насока.

Въпросът е повдигнат пред DRC, като в същото време клубът отправя свое искане поради отсъствие на състезателя от тренировъчния процес без извинителна причина и поддържа, че е изпълнил всички финансови задължения към Елтаиб. Камарата постановява незабавното връщане на футболиста в клуба, като това решение може да се приеме за доста снизходително, защото става въпрос за очевидно нарушаване на договорните отношения без основателна причина и вместо да го накаже с всички произтичащи от това дисциплинарни и финансови последици, съставът на DRC дава възможност на Елтаиб да се поправи.

Вместо това той обжалва решението пред CAS, като иска спиране на изпълнението на решението на DRC и неговата отмяна, твърдейки, че е прекратил договора си с основание поради неколкочратни нарушения, извършени от клуба. От своя страна Газиантеп отхвърля твърденията на Елтаиб, като счита, че неправомерните действия на последния изискват заплащането на обезщетение, както и налагането на спортна санкция.

¹⁶ CAS приема възгледа, че налагането на наказание за два трансферни прозореца не е справедливо с оглед факта, че Рома не са извършили трансфери през предходния период, очаквайки налагането на наказание.

¹⁷ http://arbitrationlaw.com/files/free_pdfs/CAS%202006-A-1100%20E%20v%20CG%20Award.pdf

В крайното си решение съдът отбелязва, че само нарушение с определена степен на тежест може да оправдае прекратяване на договора и да се признае като основателна причина по смисъла на правилата на FIFA. Фактът, че плащанията, дължими по договора, са забавени сам по себе си не представлява валидно основание за прекратяването, особено като се има предвид, че в миналото играчът е приемал забавените си възнаграждения, без да се противи.

Принципът на добросъвестност изисква състезателят да предупреди клуба си за поведението, което противоречи на договора, сключен между тях. В противен случай може да се приеме, че играчът мълчаливо се съгласява с действията на отбора. Именно това предупреждение¹⁸ представлява задължителна предпоставка¹⁹, ако играчът желае да сложи край на договорните си отношения с клуба-нарушител. Поради горепосочените причини CAS постановява, че Елтаиб е прекратил договора си с Газиантеп без основателна причина²⁰ по време на защитения период.

2.4. CAS 2007/A/1298; CAS 2007/A/1299; CAS 2007/A/1300 – делото „Уебстър“

Делото „Уебстър“²¹ разглежда въпросите, свързани с прекратяване на договора извън защитения период. На 30 март 2001 18-годишният Андрю Уебстър подписва договор с Хартс, като през юли 2003 Уебстър удължава договора си с клуба до 30 юни 2007. Впоследствие през 2006 обаче състезателят отказва да поднови договора си за още две години до 2009, като поради тази причина е оставен извън първия състав, а високопоставени лица в клуба публично злословят против него. Уебстър счита действията на клуба за неправомерни и едностранно

18 Следва да се отбележи, че е силно препоръчително (с елементи на задължителност) то да се извършва писмено. Въпреки че липсва изискуема форма за даването му, устни предупреждения се доказват трудно, а тежестта на доказването лежи върху страната, която прави предупреждението. Ако то не може да бъде доказано, съдията няма да го вземе предвид и ще доведе до загубата на средство за защита.

19 Липсата на подобно предупреждение е разгледана и по-горе – CAS 2003/O/482 – Ариел Ортега срещу Фенербахче и FIFA.

20 При дефинирането на понятието „основателна причина“ при едностранно прекратяване на договор съдът цитира чл. 337 от Швейцарския облигационен кодекс, съгласно който „за основателна причина се счита, в частност, всяко съществуващо обстоятелство, при което може добросъвестно да се очаква прекратяващата страна да не продължи трудовото правоотношение“. Съгласно швейцарското право наличието на основателна причина зависи от всички обстоятелства по делото – съществуването ѝ следва да се признае, когато основни условия от обективен или личен характер, които са съществували при сключването на договора, вече не са налице.

21 https://arbitrationlaw.com/sites/default/files/free_pdfs/CAS%202007-A-1298%201299%201300%20WAFc%20v%20W%20v%20HofM%20%26%20CAS%20Award.pdf.

прекръпява договора си с Хартс, като подписва договор с английския Уигън. Когато английската футболна федерация изисква от шотландската асоциация международния трансферен сертификат на футболиста (т. нар. „жълта карта“)²², шотландците отказват, като отбелязват, че издаването ѝ е невъзможно поради факта, че играчът има все още действащ договор с Хартс. На 31 август, след искане от страна на Уигън, едноличен състав на Комитета за статута на играчите одобрява временното картотекиране на Уебстър в английския клуб.

Хартс предявява иск пред DRC срещу Уебстър и Уигън, като изисква плащането на обезщетение и спирането на състезателните права на състезателя за два месеца, както и забрана за придобиване и картотекиране на нови играчи за Уигън за един трансферен период. На 4 април 2007 DRC постановява, че Уебстър неправомерно е прекратил договора си извън рамките на защитения период. Камарата налага обезщетение от 625 хил. британски паунда, като сумата се основава на остатъчния размер на възнагражденията на Уебстър до края на договора му с Хартс. DRC намира Уигън за солидарно отговорен за изплащането на обезщетението поради предполагаемо склоняване на футболиста към едностранно прекръпяване на неговите договорни отношения с Хартс. Изявявайки несъгласие с постановеното, Хартс, Уебстър и Уигън обжалват решението пред CAS.

CAS се съгласява с тезата на Уигън, че DRC не дава ясно обяснение на начина, по който е изчислила размера на наложеното обезщетение. Поради тази причина съдът решава да отмени решението на Камарата и сам да вземе решение по същество. За да определи обезщетението, съдът отчита спецификата на спорта, която изисква необходимостта от баланс между договорната стабилност и свободата на движение на играчите. Обезщетението следва да бъде изчислено въз основа на критерии, които поставят клубове и играчи в равни условия – в интерес на футболния свят е приложимите критерии да са възможно най-предвидими.

Съставът твърди, че най-подходящият критерий за определяне на обезщетението е остатъчният размер на възнаграждението на футболиста съгласно прекратения договор²³, подобно на обратния случай, когато клубът

²² За повече информация относно международния трансферен сертификат – вж. **Млъчков, Б.** Договорът за трансфер на професионален футболист. // Електронен портал „Грамада“, достъпна на:

<http://gramada.org/%D0%B4%Do%BE%Do%B3%Do%BE%Do%B2%Do%BE%D1%80%D1%8A%D1%82-%D1%82%D1%80%Do%Bo%Do%BD%D1%81%D1%84%Do%B5%D1%80-%Do%BF%D1%80%Do%BE%D1%84%Do%B5%D1%81%Do%B8%Do%BE%Do%BD%Do%Bo%Do%BB/>

²³ Тази теория, възприета от съда, се оспорва в спортноправната доктрина като неправилна, защото по този начин клубът получава двойна компенсация – веднъж състезателят освобождава клуба от задължението да плаща възнаграждение и втори път – получава обезщетение. Като по-

прекрати неправомерно договора, в който футболистът получава тази сума. В този случай този размер съставлява 150 хил. британски паунда, пояснявайки, че критериите по чл. 17 не следва задължително да се вземат предвид кумулативно. Подобно на DRC, CAS намира Уигън за солидарно отговорен за плащането на обезщетението на основание чл. 17, ал. 2 от Правилата за статута и трансфера на играчи.

Решението по делото „Уебстър“ е забележителен пример в практиката на CAS. Макар и наглед правно издържано, то създава рядък прецедент – съдът отказва да уважи претенцията на Хартс в размер на 4 млн. британски паунда и изтъква, че целта на чл. 17 не е да накаже състезателя и да обогати клуба. Съществува значителен контраст между наложения размер на обезщетението и сумите, определени в други дела за прекратяване на договорни отношения без основателна причина, напр. делата „Мексес“²⁴ и „Матусалем“²⁵.

Основната разлика между тези два случая и „Уебстър“ е подходът на CAS с оглед „спецификата на спорта“. В сериозна степен арбитражният състав решава казуса по справедливост, отчитайки грубото поведение на клуба, което цели да накара Уебстър принудително да удължи договора си и което играчът приема като основателна причина за прекратяване по смисъла на Правилата на FIFA. В тази връзка е любопитно да се отбележи, че чл. 17 говори за „правото на засегнатата страна, спецификата на спорта и други обективни критерии“. Практиката на CAS и делото „Уебстър“ в частност доказват в пълна степен, че спецификата на спорта няма как да бъде съблюдавана като обективен критерий.

2.5. CAS 2008/A/1519 Шахтър (Донецк) срещу Матусалем и Реал Сарагоса

Делото „Матусалем“²⁶ разглежда последиците от прекратяване на договор извън защитения период без основателна причина. В крайното си решение CAS постановява футболистът да плати на Шахтър (Донецк) обезщетение в размер на почти 12 млн. евро²⁷, като в него включва неполучената за играча трансферна сума

подходяща основа за определяне на размера на обезщетението може да се приеме предполагаемата трансферна сума на футболиста.

24 Вж. т. 2.2 CAS 2004/A/708; CAS 2004/A/709; CAS 2004/A/713; CAS 2005/A/902 и 903; CAS 2005/A/916 – делото „Мексес“.

25 Вж. т. 2.5 CAS 2008/A/1519 Шахтър (Донецк) срещу Матусалем и Реал Сарагоса.

26 https://arbitrationlaw.com/sites/default/files/free_pdfs/CAS%202008-A-1519-1520%20FCSD%20v%20MFS%20et%20al%20Award.pdf.

27 Сравнявайки решението на CAS по делото „Уебстър“ с решението „Матусалем“ с оглед размера на обезщетението, испанският специалист по спортно право Хуан де Диос Креспо сравнява чл. 17 от Правилата на FIFA за статута и трансфери на играчи с арабските Приказки от 1001 нощ –

и специфични спортни вреди, но не се позовава на уговорената клауза за откупуване като основа за изчисляването на обезщетението.

На 2 юли 2007 Матусалем прекратява едностранно договора си с украинския Шахтьор (Донецк), след като са изтекли три години от петгодишния му срок (възнаграждението му е около 1,2 млн. евро годишно). Клубът го информира, че може да разтрогне договора си и да премине в друг клуб, само ако плати посочената в договора неустойка в размер на 25 млн. евро. Въпреки това Матусалем подписва договор с Реал Сарагоса за три сезона с годишна заплата от около 1 млн. евро. Шахтьор завежда дело пред Камарата за решаване на спорове към FIFA и на 27 ноември 2007 DRC взема решение, съгласно което Матусалем трябва да изплати 6,8 млн. евро на бившия си клуб. През юли 2008 състезателят е временно преотстъпен на италианския Лацио с опция за трансфер в размер на 13 или 14 млн. евро. Както Матусалем и Сарагоса, така и Шахтьор, обжалват решението пред CAS.

Шахтьор предявява искане решението на DRC да бъде отменено, като на Матусалем да бъде наложено обезщетение в размер на уговорената в договора неустойка (25 млн. евро) плюс годишна лихва в размер на 5%, която тече от деня на прекратяването на договора. Матусалем и Сарагоса представят общ отговор на иска на Шахтьор, като считат, че искането на украинците следва да бъде отхвърлено. Футболистът и новият му клуб не оспорват, че прекратяването на договора е неправомерно, следователно във всички случаи съгласно чл. 17, ал. 1 от Правилата обезщетение е дължимо, но поддържат становище, че размерът му следва да бъде намален до максимум 3,2 млн. евро.

Поради факта, че в чл. 3.3 от договора на Матусалем с Шахтьор е уговорено, че ако клубът получи за състезателя трансферна оферта в размер на 25 млн. евро, то е длъжен да я приеме, CAS достига до извода, че посочената клауза не представлява неустойка²⁸ и поради тази причина размерът на вредите следва да се

„толкова различни и удивителни“. Той отбелязва, че последиците от прекратяването на договора не се преценяват от една-единствена гледна точка, а в зависимост от няколко фактора и многобройни критерии.

28 Според съда разгледаната клауза не визира едностранно прекратяване на договора, а само евентуален трансфер на играча, като за Шахтьор се създава задължение да освободи футболиста при поставените условия. Считаю, че това тълкуване е твърде буквалистично. Посочената в договора сума по същество представлява именно предварително уговорен размер на вредите, които ще настъпят за клуба в случай на напускането на футболиста. Включването на тази клауза представлява гаранция за клуба, че напускането ще бъде обвързано с изплащането на договорената сума, без значение дали тя е получена на основание на договор за трансфер или вследствие на едностранно решение на състезателя. В действителност формално погледнато клаузата в договора на Матусалем разглежда само случай на хипотетичен трансфер, но тълкуването на CAS би означавало, че съгласно договора Шахтьор се застрахова с получаването на

изчисли съобразно критериите на чл. 17. Съдът изследва стойността, на която Лацио и Сарагоса оценяват услугите на футболиста годишно, като отчита, че пропуснатите ползи (неполучена трансферна сума) също трябва да се включат при изчисляването на вредите от неправомерното прекратяване на договора, като за основа може да се приемат оферти, направени от трети страни за футболиста (в случая е налице оферта от италианския Палермо в размер на 7 млн. евро). CAS отчита и разходите, извършени от Шахтьор при придобиването на Матусалем (8 млн. евро). Като се има предвид, че до края на договора са оставали 2 години при обща продължителност 5 години, то сметката показва, че 2/5 от изплатената сума представлява претърпяна вреда²⁹ поради факта, че Шахтьор не може повече да се възползва от услугите на състезателя.

В крайното си решение съдът налага обезщетение в размер на 11 858 934 евро, вземайки предвид всички посочени в чл. 17, ал. 1 от Правилата критерии, вкл. спецификата на спорта³⁰. Освен това CAS уважава и искането на Шахтьор

определена сума при бъдещ трансфер, но не и против едностранно прекратяване от страна на Матусалем. Всъщност с този тип клауза се търси сигурност, че клубът ще бъде обезщетен във всеки случай на напускане на състезателя.

Принципно от теоретична гледна точка е възможно и друго тълкуване. В случай че друг клуб предложи уговорената сума и настоящият отбор не се съгласи, то ще бъде налице неизпълнение на договора, което ще генерира възможност за футболиста да го прекрати с „основателна причина“ по смисъла на чл. 14 от Правилата за статута и трансфера на играчи. Въпреки това при прекратяване на договора, без да е налице трансферна оферта, която отговаря на посочените изисквания, трябва да се отчете, че волята на настоящия клуб е била да оцени услугите на футболиста на определена сума като предварително определен размер на вредите при напускането му. Поради горните съображения смятам, че клаузата за откупуване представлява специфична неустойка с всички произтичащи от тази квалификация последици. В тази връзка следва да се отчете, че поради тази причина към този вид клаузи може да се прилагат и разпоредби за прекомерност на неустойката съобразно приложимото право. Подобна практика е налице в Испания (Tribunal Supremo, Sentencia de la sala de lo social, Case Zubiaurre, 12 May 2008, където съдът преценява, че неустойката е прекомерна и не е пропорционална на заплата на състезателя).

29 Важно е да се отбележи, че по това дело съдът посочва, че ако клубът докаже, че в резултат на ранното прекратяване на договора, не би било възможно да изпълнява договорните си отношения с трета страна, напр. по договор за спонсорство, то този фактор следва да се отчете при определянето на обезщетението.

30 В решението си CAS посочва следното: „Вземайки предвид специфичните обстоятелства и хода на събитията, следва да се отчете, че съобразно швейцарското право (чл. 337в, ал. 3 и чл. 337г, ал. 1 от Швейцарския облигационен кодекс), съдът може да наложи „специално обезщетение“, дължимо на работника в случай на неправомерно прекратяване на договора от страна на работодателя и обратно. В конвенционалното трудово право обикновено работникът се смята за слабата страна в

Матусалем да плаща и годишна лихва в размер на 5%, считано от 5 юли 2007. В допълнение бива постановено, че Сарагоса е солидарно отговорен за плащането на сумата съобразно чл. 17, ал. 2 от Правилата.

2.6. CAS 2009/A/1856, 1857 Фенербахче срещу Апия и CAS 2009/A/1880, 1881 Сион/Есам Ел-Хадари срещу FIFA

Решенията на CAS по делата „Апия“ и „Ел-Хадари“ маркират крайната точка от изместването на практиката на CAS по отношение на определянето на обезщетението при прекратяване на договора от теорията за „остатъчната стойност“ (по делото „Уебстър“), при която обезщетението се определя съобразно остатъка от възнаграждението, дължимо на играча до края на договора му, към теорията на „позитивния интерес“, поставена за първи път в основата на делото „Матусалем“, която цели засегнатата страна да бъде в положение, подобно на това, което щеше да съществува, ако виновната изпълняваше договорните си задължения. С новата линия в практиката си CAS признава, че с решението по делото „Уебстър“ е допуснато неразбиране в концепцията за договорната стабилност, която е довела до случаи, в които определени играчи прекратяват договорните си отношения с надеждата, че в случай на бъдещ спор пред DRC и CAS ще се наложи да платят единствено оставащата сума по договора.

По делото „Апия“³¹ футболистът се присъединява към турския Фенербахче от Ювентус през юли 2005 за сумата от 8 млн. евро, като подписва четиригодишен договор до 2009, който включва потестативно право в полза на клуба да удължи договора на пет години. През май 2007 Фенербахче съдейства за извършване на операция на лявото коляно на Апия, но през декември същата година състезателят е диагностициран с дълбока венозна тромбоза. Апия твърди, че клубът не му е осигурил адекватно медицинско обслужване и прекратява договора си, като отива да се лекува в Италия. В резултат на здравословното му състояние той не играе за друг отбор до изтичането на договора през 2009. Клубът отрича

правоотношението и поради тази причина обезщетението е в по-висок размер, ако работодателят прекрати договора. В тази връзка следва да се отбележи, че професионалният футбол е специфична област и не следва състезателите да се третираат като по-слаба страна като общо правило. В крайна сметка съдът увеличава общия размер на обезщетението поради следните причини от спортен характер: състезателят е прекратил едностранно договора при оставащи цели две години от срока, за който последният е сключен; Матусалем е действал недобросъвестно, като е приел увеличение на заплатата през април 2007 г. и малко след това едностранно е разтрогнал договора, твърдейки, че действията му се дължат на лични причини, без да потърси други варианти за решаване на проблема; играчът напуска клуба при оставащи само няколко седмици до началото на квалификационните кръгове на Шампионската лига, турнир, който е от съществено значение за Шахтър.

31

https://arbitrationlaw.com/sites/default/files/free_pdfs/CAS%202009-A-1856-1857%20CX%20v%20A%20Award.pdf

твърденията на Апия, изисква завръщането му и след като той не го прави, турският отбор упражнява правото си да удължи договора до 2010 и предявява иск пред DRC за обезщетение в размер на 12 млн. евро и налагане на спортни санкции.

DRC решава, че Апия следва да се върне във Фенербахче и че неговото поведение представлява едностранно прекратяване на договора без основание, налагайки обезщетение в размер на 2,2 млн. евро. И двете страни обжалват решението пред CAS.

Фенербахче поддържа своята претенция за 12 млн. евро (4,8 млн. евро „остатъчна стойност“ от възнаграждението на състезателя, 4.2 млн. евро претърпени вреди и пропуснати ползи и 3 млн. евро, произтичащи от причини от специфичен спортен характер). Обратно, Апия счита, че той не дължи подобно, защото Фенербахче спестява сумата, дължима му до края на прекратения договор. CAS се съгласява³² с твърденията на играча, като отчита, че с оглед контузията на футболиста, която му пречи да се състезава до края на договора, той не може да бъде отговорен за вредите, претърпени от отбора поради нейното наличие – нито за невъзможността да бъде получена трансферна сума, нито за необходимостта да се закупи негов заместник, защото клубът трябва да го направи, без значение дали договорът е прекратен или не. Съдът отбелязва, че спестената от Фенербахче сума по договора, вследствие на прекратяването му (2,6 млн. евро), надвишава всяка претърпяна вреда или пропусната полза от нереализираната трансферна сума, платена за Апия (около 2,5 млн. евро). Като отправна точка при изчисляването на тези стойности CAS взема изтичането на договора през 2009 г., игнорирайки упражняването на клаузата за едностранно удължаване от страна на турския клуб, потвърждавайки всеобщо поддържаната теза в практиката на CAS и FIFA за незаконосъобразността на потестативните права.

В делото „Ел Хадари“³³ CAS развива теорията за позитивния интерес, като изрично приема **разходите за заместване** на състезателя, прекратил договора си, като част от претърпените вреди с оглед изчисляването на размера на обезщетението съгласно чл. 17. На 1 януари 2007 Ел-Хадари подписва договор с египетския Ал-Ахли, който следва да изтече в края на сезон 2009/10, получавайки по близо 30 хил. долара годишно. На 25 февруари 2008, след среща с

32 Решението по делото „Апия“ представлява положителна стъпка в практиката на CAS. Съдът потвърждава, че взема предвид всички налични обстоятелства при определянето на обезщетението, дори когато прекратяването е извършено в рамките на защитения период. При увеличаващите се в геометрична прогресия трансферни суми и възнаграждения, методът за изчисляване на дължимата компенсация не следва да се основава на някаква магическа формула, която отчита фактори, които далеч не изясняват какъв е размерът на претърпените вреди и пропуснатите ползи.

33 http://www.tas-cas.org/fileadmin/user_upload/Bulletin_1_2011.pdf (стр. 99).

ръководството на клуба няколко седмици по-рано поради възможен трансфер в Сион, Ел-Хадари уведомява египетския си работодател, че прекратява договора си, твърдейки, че Ал-Ахли се е съгласил предварително да го трансферира в европейски клуб в случай на оферта. Ал-Ахли оспорва действията на състезателя пред DRC, претендирайки обезщетение и налагане на спортна санкция. DRC постановява, че Ел-Хадари дължи обезщетение от 900 хил. долара, за плащането на които новият клуб Сион е солидарно отговорен поради факта, че е склонил състезателя към нарушаване на договорното му правоотношение. CAS потвърждава тезата, изведена от DRC по отношение на отговорността на играча и новия му отбор, но не и размера на обезщетението. Съдът увеличава сумата, като отбелязва, че за да бъде възвърнато положението отпреди прекратяването на договора, Ал-Ахли следва да плати малко над 1 088 500 долара (трансферна сума от 600 хил. за заместник на Ел-Хадари и заплати в размер на почти 500 хил.), за да привлече състезател с подобни качества.

3. Клауза за едностранно удължаване на договора от страна на клуба

3.1. CAS 2005/A/973 Панатинайкос срещу Сотирис Киргиакос

Предмет на делото „Киргиакос“³⁴ е действителността на две договорни клаузи, предоставящи на ФК „Панатинайкос“ правото на едностранно удължаване на договора на състезателя (съответно за две и за една година), като всяко удължаване ще включва допълнително възнаграждение. Договорът е сключен съобразно гръцкото право. През 2003 г. клубът упражнява първото си потестативно си право, но спорът се поражда, когато се опитват да активират втората клауза за удължаване през 2005 г. Киргиакос отказва да се върне в гръцкия клуб на старта на сезон 2005/06, твърдейки, че клаузата е недействителна. Спорът е повдигнат пред Комитета на FIFA за статута на играчите, който отсъжда в полза на играча, посочвайки, че правото за удължаване на договора няма правна сила. Панатинайкос обжалва решението пред CAS и арбитражът намира, че потестативното право на гръцкия отбор за удължаване на договора на футболиста е напълно действително.

CAS приема, че спрямо спора трябва да се прилагат Правилата на FIFA за статута и трансфера на играчи³⁵ (издание 1997), но доколкото те не съдържат

34 <https://jurisprudence.tas-cas.org/Shared%20Documents/973.pdf>

35 В тази връзка следва да се отбележи какво посочва CAS в решение CAS 2006/A/1180 по делото „Галатасарай и Франк Рибери срещу Олимпик Марсилия“: „Съдът счита, че спортът по своя характер е феномен, който надхвърля националните граници. Не е само желателно, а задължително правилата на международния спорт да са стандартизирани и силно последователни по целия свят. За да се гарантира правната сигурност на глобално ниво, тези правила не трябва да се прилагат различно в различните страни, особено що се касае до съотношението между

разпоредба, уреждаща режима на едностранно удължаване на договора, то следва да се вземе предвид дали националното право трябва да се приложи субсидиарно на правилата на FIFA. Съобразно чл. 58 от процедурните правила на CAS съдът решава, че приложимо е гръцкото право, но за въпроси, несвързани с договора, ще се прилага швейцарското право, доколкото седалището на FIFA е именно в Швейцария. В решението си CAS заявява, че Комитетът за статута на играчите на FIFA има компетентност, доколкото съществува международен елемент – изтекъл е договорът за временно преотстъпване на Киргиакос на шотландски клуб и футболистът следва да се върне в Панатинайкос, въпреки че нито един аспект на спора не е свързан с този договор – става въпрос за трудови правоотношения между отбор и състезател с една и съща националност и международният елемент няма никаква директна връзка с въпросите по спора.

По отношение на действителността на потестативното право за едностранно удължаване на договора съдът посочва следните аргументи: с двукратното удължаване на договора неговата продължителност ще бъде в размер на пет години, което напълно отговаря на изискванията на FIFA; договорът установява значително увеличаване на възнаграждението на футболиста при удължаването на договора. Според CAS подобно увеличение на заплатата е признак за наличието на ясен баланс между взаимните отстъпки, направени от двете страни. Трябва да се вземе предвид, че при упражняването на потестативното си право клуб не налага на състезателя нови договорни клаузи, нито пък изменя вече установени такива – той е длъжен да плаща увеличеното възнаграждение, което представлява цената клубът да получи правото едностранно да удължи договора. Освен това съдът посочва, че Киргиакос не се е оплакал при упражняването на първото удължаване от страна на Панатинайкос, и подчертава приложимостта на основния принцип в договорното право „*pacta sunt servanda*“ („договорите трябва да се спазват“).

3.2. CAS 2005/A/983 & 984 Пенярол срещу Карлос Ебер Буено Суарес, Кристиан Габриел Родригес Бароти и Пари Сен Жермен

Случаят „Буено и Родригес“³⁶ разглежда наличието на възможност за едностранно удължаване на договора, които не включват подобрение на условията в полза на футболиста. Уругвайската футболна федерация лишаваше състезателите от правото да упражняват състезателните си права, като нямат право да напуснат Пенярол до изтичането на удължените им договори. След

националното право и спортните правила. Принципът, че правилата на FIFA следва да се прилагат универсално, удовлетворява необходимостта от рационалност, сигурност и правна предвидимост.“

³⁶ http://www.centrostudisport.it/PDF/TAS_CAS_ARCHIVIO/194.pdf

обжалване от страна на Буено и на Родригес CAS отсъжда, че разглежданите клаузи са недействителни.

Важен момент в настоящия казус е, че правилата на уругвайската футболна федерация изначално разрешават едностранното удължаване на договорите на състезателите, дори без да е налице подобна индивидуална клауза в тях. Освен това за клуба не се създава задължение да подобри условията по договора, а само да пригоди размера на възнаграждението съобразно национален индекс на цените. Ако играчът откаже да приеме удължаването, то клуб може да спре да изплаща дължащите му се пари, без междувременно състезателят да има право да напусне отбора. Обстоятелствата принуждават Буено и Родригес да пренебрегнат решението на уругвайската федерация и да подпишат договор с френския Пари Сен Жермен (ПСЖ). Пенярол подава искане Камарата за решаване на спорове на FIFA да отсъди, че състезателите са прекратили договорите си без основателна причина. DRC приема, че подобно прекратяване не е налице, като посочва, че клаузата за едностранно удължаване на договора от страна на клуба е недействителна, и с оглед негативния развой на делото пред FIFA, Пенярол обжалва пред CAS.

Решението на CAS установява **прецедент** по отношение на приложимото право към футболно дело с международен елемент. Приемайки въз основа на чл. 59, ал. 2 от Устава на FIFA и чл. 58 от процедурните правила на CAS, че приложими по делото са правилата на FIFA (и субсидиарно швейцарското право), съставът посочва, че **тези правила и международните правни принципи следва да имат примат над националните разпоредби**, в частност по отношение на валидността на едностранни клаузи за удължаване на договора. Поддържайки постоянната си практика по този въпрос, CAS приема, че футболът като глобален феномен следва да се урежда от единни и последователни правила, което обуславя решаването на подобните казуси по един и същи начин. За да не се подкопае основната цел на правилата на FIFA, е необходимо **националните разпоредби да бъдат в съответствие или в най-лошия случай да допълват правилата на международната федерация, но в никакъв случай да не са в противоречие с тях**. Според арбитража създаването на т. нар. *lex sportiva* представлява безспорна гаранция за правната сигурност.

Доколкото обаче правилата на FIFA не съдържат разпоредба относно едностранното удължаване на договора, приложение намира швейцарското право – съдът посочва, че спорните уругвайски правила са несъвместими с минималните стандарти на защита на работодателя съгласно швейцарското законодателство. Следва да се посочи, че съдът отчита, че съобразно чл. 19 от Швейцарския

федерален кодекс за международно частно право³⁷ могат да се прилагат и разпоредби на право, различно от швейцарското, ако обстоятелствата по делото са тясно свързани с това право. Въпреки това CAS отсъжда, че уругвайските правила за едностранно удължаване на договора не могат да се приемат за „императивна разпоредба“ по смисъла на швейцарския закон.

В заключение съдът отсъжда, че към момента на сключването на договорите им с ПСЖ, Буено и Родригес не са били договорно обвързани с Пенярол и поради тази причина не са нарушили чл. 17 от Правилата на FIFA за статута и трансфера на играчи. CAS потвърждава решението на DRC, като приема, че договор или правила на национална федерация, които позволяват на клуб едностранно да удължи договора на състезател, без да подобри условията по договора, са явно несъвместими с правилата на FIFA, швейцарския Облигационен кодекс и общите принципи на правото, доколкото договорите следва да имат ясно определена продължителност и да установяват заплащането и други ползи за играча. Уругвайската система създава явно предимство в полза на клубовете, противоречи на основните принципи на трудовото право и позволява на отборите да контролират състезателите си, без последните да получават в замяна необходимата отплата.

3.3. CAS 2006/A/1082-1104 Валядолид срещу Барето и Серо Портеньо

Делото „Диего Барето“³⁸ представлява много странен случай на прекратяване на договор без основателна причина, съчетан с наличието на едностранна клауза за удължаване на договора на състезателя. Барето подписва договор с испанския Реал Валядолид, пренебрегвайки потестативното право на настоящия му клуб Серо Портеньо (Парагвай) да удължи договора му. По ред причини Барето впоследствие прекратява едностранно новия си договор с Валядолид, позовавайки се на едностранната клауза в полза на предишния си клуб. В последвалото дело CAS решава, че подобна клауза за удължаване на договора не е действителна и Барето следва да плати 1,6 млн. евро обезщетение на испанците.

³⁷ Чл. 19 (1) Ако, в съответствие с швейцарския правен ред, легитимният и явно преобладаващ интерес на страна го изисква, то може да се приложи императивна разпоредба на право, различно от определеното съгласно този Кодекс, ако обстоятелствата по делото са тясно свързани с това право.

(2) При вземането на решение за прилагането на подобна разпоредба, следва да се вземе предвид нейната цел, както и дали приложението ще доведе до законосъобразно решение съгласно швейцарския правен ред.

³⁸ <https://jurisprudence.tas-cas.org/Shared%20Documents/1082,%201104.pdf>

През 1999 г. Диего Барето и Серо Портеньо сключват четиригодишен договор, като в него е включена специална клауза, която позволява на клуба да удължи договора за още две години. През юли 2004 футболистът сключва договор с Реал Валядолид (в сила от 1 януари 2005 г., когато договорът с парагвайците вече ще е изтекъл), без да отчита възможността, съгласувана между страните за едностранно удължаване на договора от страна на клуба. Впоследствие агентът, съдействал за сключването на сделката между Барето и Валядолид, изплаща само част от уговорената сума, която е трябвало да бъде платена на играча в аванс.

Поради тази причина Барето твърди, че испанският клуб е нарушил договора и му дава възможност да подпише договор с клуб по своя преценка. Състезателят първоначално отказва да се съгласи и с удължаването на договора с Серо Портеньо, което му е припомнено от парагвайския клуб, и започва тренировски с испанския Алмерия, но след това премисля решението и за да прекрати сложната ситуация, подновява договора си с парагвайците за нови две години, като уведомява Валядолид и Алмерия за този факт. Алмерия се свързва със Серо Портеньо, като през юли 2005 г. Барето е трансфериран за около 400 хил. евро.

Междувременно Валядолид изисква от Барето изпълнението на договора³⁹, подписан през юли 2004 г., като изисква от испанската футболна федерация да не позволи на футболиста да упражнява състезателните си права до ноември 2004 г. (на практика впоследствие този период на лишаване на Барето от право да упражнява състезателните си права ще бъде приет в решението на CAS като спортна санкция за неправомерно едностранно прекратяване на договор), като успоредно с това внася спора в Камарата за решаване на спорове на FIFA (DRC) с искане Барето да изплати обезщетение за прекратяване на договора без основателна причина. През януари 2006 г. DRC отсъжда, че Барето следва да плати около 460 хил. евро, което не отговаря на претенцията на Валядолид за 6 млн. евро, и испанският клуб обжалва пред CAS.

В решението си на първо място по отношение на договора с Валядолид CAS посочва, че бъдещото влизане в сила на договора не означава, че е налице предварителен договор. Съгласно субсидиарно приложимото швейцарско право решаващият момент за съществуването на договора е съгласието за престиране на труд в замяна на възнаграждение и далеч не е задължително изпълнението да започне веднага.

³⁹ По тази претенция на Валядолид CAS подчертава, че тезата за наличието на действителен договор между клуба и състезателя и тезата, че договорът е бил прекратен неправомерно от Барето са алтернативни възможности и не могат да съществуват паралелно. Договорът или е действителен и все още е в сила, или е прекратен без основателна причина.

Повтаряйки аргументите си от решението „Буено и Родригес“⁴⁰, съдът отбелязва, че клаузата за удължаване на договора със Серо Портеньо е недействителна и не представлява основателна причина за прекратяване на договора с Валядолид в съответствие с Правилата на FIFA за статута и трансфера на играчи. При определянето на размера (1,5 млн. евро) на обезщетението за неправомерното прекратяване CAS взема предвид пазарната цена на състезателя, както и възнаграждението, което клубът му предоставя съгласно прекратения договор. В допълнение към обезщетението CAS отсъжда, че на Валядолид следва да се изплатят и 125 хил. евро за възстановяване на плащанията, направени от клуба по изпълнението на договора от юли 2004 г.

3.4. CAS 2006/A/1157 Бока Хуниорс срещу Дженоа

Делото „Бока срещу Дженоа“⁴¹ разглежда преминаването на непълнолетния състезател Фернандо Мартин Форестиери от Бока Хуниорс в италианския Дженоа, при което е пренебрегнато потестативното право, упражнено от Бока, за удължаване на продължителността на договора. Форестиери се мести в Италия като последица от емигрирането на неговите родители там, като в последвалото дело CAS решава, че с оглед преобладаващия интерес непълнолетното лице да живее заедно със семейството си, то Форестиери не следва да се завръща в Аржентина.

На 18 септември 2005 г. Форестиери, роден в Аржентина с двойно аржентинско и италианско гражданство, 15-годишен, подписва договор с Бока до 30 юни 2006 г., като в договора е включена клауза в полза на клуба за едностранно удължаване на договора два пъти за по една година. През декември 2005 г. Форестиери и неговото семейство се местят в Италия, където той подписва тригодишен договор с Дженоа. На 14 юли 2006 г. италианската федерация подава искане до аржентинската за издаване на международен трансферен сертификат, т. нар. „жълта карта“, но на 14 юли 2006 г. аржентинската федерация отказва, като посочва, че състезателят все още има действащ договор с Бока. Бока твърди, че на 31 май 2006 г. е упражнил правото си на едностранно удължаване на договора за една година, като е уведомил играча за това с изпращане на телеграма до адреса му в Буенос Айрес. В крайна сметка спорът стига до Комитета за статута на играчите на FIFA, който трябва да прецени дали следва да се издаде временна регистрация на състезателя.

40 Вж. т. 3.2 CAS 2005/A/983 & 984 Пенярол срещу Карлос Ебер Буено Суарес, Кристиан Габриел Родригес Бароти и Пари Сен Жермен.

41 <https://jurisprudence.tas-cas.org/Shared%20Documents/1157.pdf>

В решението си, въпреки оспорванията от страна на аржентинския клуб, едноличният състав на Комитета се позовава на юриспруденцията на Камарата за решаване на спорове на FIFA (DRC) и на CAS за принципната недействителност на клаузите за едностранно удължаване на договора и изразява съмнение дали към оспорвания момент въобще е съществувало договорно отношение между играча и Бока Хуниорс. Според DRC следва **кумулятивно да са налице пет критерия⁴², за да бъде клаузата за едностранно удължаване действителна**: *максималната продължителност на договора не следва да бъде повече от 5 години съгласно правилата на FIFA; клаузата следва да може да се упражни в рамките на приемлив срок пред изтичането на договора; възнаграждението, произтичащо от клаузата, следва да бъде посочено в първоначалния договор; никоя страна не следва да бъде поставяна в зависимо положение от друга с оглед съдържанието на договора; клаузата следва да бъде ясно и конкретно разписана в първоначалния договор.*

DRC приема, че пет дни преди започването на трансферния период е прекалено кратък срок, който оставя състезателя в несигурно положение до последния момент. Освен това DRC отбелязва, че възнаграждението, произтичащо от удължаването на договора на Форестиери, не е посочено в първоначалния договор, а към този факт трябва да се добави и обстоятелството, че увеличението на заплащането е в съвсем минимални размери (около 8 до 9%), което не поставя страните в равнопоставени позиции. С финалното решение от 22 август 2006 г. на италианската федерация се позволява временната картотека на Форестиери като състезател на Дженоа. Бока не изразява съгласие с решението на Комитета и го обжалва пред CAS.

42 Според холандския специалист Франс де Вегер към петте критерия следва да се добавят още два:

- срокът, с който договорът се удължава, следва да бъде пропорционален на първоначалния срок на договора (напр. недействително ще бъде едностранно удължаване на едногодишен договор за още четири години);
- ограничаване на броя на едностранните удължавания до едно – не е приемливо да е налице едногодишен договор, който да може да бъде удължаван едностранно няколко пъти за по още една година. По този начин състезателят се поставя в несигурно и неравностойно положение.

Де Вегер подчертава, че от юриспруденцията на CAS може да се достигне до извода, че съдът отдава най-голямо значение на критерия, свързан със значителното увеличаване на възнаграждението на състезателя, вследствие на удължаването на договора. Въпреки това трябва да се отчетат всички обстоятелства по делото, като например какво е поведението на играча след упражнената клауза, дали е участвал в тренировките на отбора и в официални двубои, дали с изрично последващо волеизявление се е съгласил с удължаването и др.

CAS отхвърля жалбата на Бока и потвърждава решението на едноличния състав на Комитета за статута на играчите, въпреки че мотивира тезата си по различен начин. Основната линия в аргументите на съда не визира недействителността на клаузата за едностранно удължаване на договора, макар да потвърждава и този извод на DRC, а подчертава факта, че Форестиери все още е непълнолетен и че като такъв никой съд не може да си позволи да изиска състезателят да бъде разделен от семейството си, още по-малко да накара родителите му отново да се върнат в Аржентина.

4. Допинг

4.1. Приложимо право – CAS 2008/A/1588 FIFA срещу Малтийска футболна асоциация (MFA) и Клод Матокс; CAS 2008/A/1629 WADA срещу MFA и Клод Матокс; CAS 2008/A/1576 FIFA срещу MFA и Райън Греч; CAS 2008/A/1628 WADA срещу MFA и Райън Греч; CAS 2008/A/1575 FIFA срещу MFA и Гилбърт Мартин; CAS 2008/A/1627 WADA срещу MFA и Гилбърт Мартин

В поредицата от дела „Матокс/Греч/Мартин“ CAS изразява становище, че националните правила могат да имат примат пред разпоредбите на FIFA при определени обстоятелства. В тези случаи това води до приложимост на малтийските вътрешни правила поради факта, че Дисциплинарният кодекс на FIFA от 2007 г. не е непосредствено приложим на национално равнище. Поради тази причина FIFA включва непосредствената приложимост в антидопинговите правила от 2009.

В края на 2007, началото на 2008 г., трима малтийски футболисти Матокс, Мартин и Греч дават положителни допинг проби. Матокс обяснява, че източник на забранената субстанция (норандростерон) е замърсена хранителна добавка, като малтийската футболна асоциация (MFA) приема неговото обяснение и го наказва с лишаване от състезателни права за период от четири месеца. Пробата на Греч показва наличие на кокаин, като играчът не оспорва изследването и твърди, че наркотикът е поставен в неговото питие по време на празнуването на новогодишните празници. Дисциплинарната комисия на MFA не приема обяснението на Греч и му налага едногодишно наказание. Греч обжалва решението пред Апелативната комисия, която намалява наказанието на девет месеца. Мартин дава положителна проба за кокаин и амфетамини, като признава употребата им и е наказан за една година.

Световната антидопингова агенция (WADA) и FIFA обжалват пред CAS и трите решения на MFA, тъй като наложените санкции не са в съответствие на приложимите по това време Дисциплинарен кодекс на FIFA (FDC), както и на Световния антидопингов кодекс (WADC) и посочват, че тези правила са

непосредствено приложими в делата „Матокс/Греч/Мартин“. Съгласно техните разпоредби намаляване на стандартното двугодишно наказание при положителна допингпроба се извършва само при изключителни обстоятелства, когато играчът е доказал, че неговата вина е незначителна. Минималното наказание, освен ако играчът не е доказал, че няма никаква вина, е една година.

От една страна, уставът на MFA посочва, че асоциацията следва да съблюдава правилата на FIFA, но от друга е приела Харта за допинга, която предвижда едногодишно наказание за употреба на допинг при първи случай на положителна проба, като този период може да бъде намаляван или увеличаван при определени обстоятелства.

CAS посочва, че всяка национална футболна федерация следва да приема свои собствени национални правила. Въпреки че правилата на FIFA принципно са приложими само за отношения с международен елемент, съдът отбелязва, че FIFA може да приема правила, като посочи дали те са всеобщо директно приложими, вкл. на национално ниво, като последица от членството на националната федерация или националната федерация следва да ги въведе в своите правила, за да ги прилага на национално равнище.

Основен акцент в решението на CAS обаче е чл. 152 FDC, според който националните федерации следва да приемат свои правила, в които да инкорпорира антидопинговите разпоредби. Поради тази причина CAS приема, че FIFA видимо изключва непосредствената приложимост на кодекса на национално равнище, като в случай на несъответствие между нейните правила и правилата на националната федерация следва да предприеме дисциплинарни мерки срещу последната, за да осигури, че антидопинговите правила се прилагат унифицирано в рамките на всички членове на международната федерация⁴³.

43 През 2009 г. FIFA приема нови антидопингови правила след влизането в сила на ревизирания Световен антидопингов кодекс. Съгласно чл. 1 от тези правила те се прилагат за FIFA, националните федерации – членове на организацията, играчите, клубовете, подпомагащия персонал, официалните длъжностни лица, както и други лица, които участват в дейности, футболни двубои или състезания под егидата на FIFA или нейните членове по силата на споразумение, членство, упълномощаване, акредитиране и др. Според ал. 2 от същите правила те се прилагат при извършването на допинг контрол навсякъде, където FIFA, съответно нейните членове, имат юрисдикция. По този начин новите антидопингови правила на FIFA, влезли в сила на 1 май 2009 г., ясно посочват, че те се прилагат както на международно, така и на национално равнище. Решението на CAS по „малтийските“ дела по отношение на приложимостта на антидопинговите правила на FIFA изгубва правната си сила.

Все пак следва да се посочи, че Дисциплинарният кодекс на FIFA от 2009 съдържа разпоредба, подобна на чл. 152 от изданието на Кодекса от 2007 г., която предвижда задължения на членуващите федерации да приемат правила, инкорпориращи императивните разпоредби на Кодекса, съгласно която на нарушителите се налага санкция. Поради тази причина за всички

В решението си CAS посочва, че уставът и антидопинговите правила на MFA не предвиждат правилата на FIFA да бъдат приложими чрез препращане и/или да се прилагат при несъответствие между тях и малтийската Харта за допинга⁴⁴. Съдът постановява, че малтийската Харта за допинга е приложима в разглежданите случаи, като отчита, че става въпрос за футболисти, състезаващи се на национално равнище.

4.2. Юрисдикция на CAS – CAS 2007/A/1370 FIFA срещу Върховния спортен трибунал, Бразилската футболна конфедерация и Рикардо Лукаш Додо; CAS 2007/A/1376 WADA срещу Върховния спортен трибунал, Бразилската футболна конфедерация и Рикардо Лукаш Додо

В делото „Додо“⁴⁵ CAS разглежда въпроса за юрисдикцията на съда по дела, свързани с допинга. CAS посочва, че общото препращане към Устава на FIFA, предвидено в правилата на Бразилската футболна конфедерация (CBF), представлява действителна арбитражна клауза, позволяваща на FIFA и WADA да обжалват решения, постановени от CBF по въпроси, свързани с допинга. Следва обаче да се отбележи, че този извод не може да обхваща всички решения, постановявани от националните спортни федерации.

През юни 2007 г. бразилският футболист Рикардо Лукаш Додо дава положителна допинг проба за фенпропорекс, като след изследване на някои хранителни добавки, използвани от неговия клуб Ботафого, се оказва, че част от капсулите съдържат забранения стимулант. Дисциплинарната комисия на CBF не приема обясненията на Додо, че замърсените капсули са приемани от него, без той да има идея за съдържанието им, и му налага четиримесечно наказание. Играчът обжалва решението пред Върховния спортен трибунал и за разлика от комисията, трибуналят приема тезата на Додо и оневинява играча, отменяйки решението на обжалваното решение. FIFA и WADA обжалват пред CAS решението на бразилския трибунал, като в искането си посочват, че Додо следва да получи двугодишно наказание в съответствие с правилата на двете организации.

нарушения, посочени от Кодекса, които следва да бъдат въведени от националните федерации (напр. нарушения на правилата на играта, корупция, уреждане на мачове и др.), решението на CAS по делата „Матокс/Греч/Мартин“, че Кодексът няма непосредствена приложимост на национално равнище, остава валидно.

44 Сравнение може да се направи напълно с делото „Додо“, в което съдът постановява, че правилата на FIFA, в частност Дисциплинарният кодекс, са приложими, а правилата на бразилската футболна конференция се прилагат субсидиарно. CAS се основава на чл. 65 от Устава на бразилската федерация, съгласно който предотвратяването, борбата и контролът на допинга следва да се осъществява в съответствие с международните правила.

45 http://www.centrostudisport.it/PDF/TAS_CAS_ULTIMO/8.pdf

Додо оспорва компетентността на CAS да разгледа спора, тъй като счита, че Върховният спортен трибунал е независим орган и решението му не може да бъде обжалвано пред CAS, доколкото правилата на трибунала не посочват възможност за обжалване пред CAS. Освен това решението не може да се приеме за решение на FIFA, членуващите организации и конфедерации, което може да бъде обжалвано пред CAS от FIFA или WADA по силата на Устава на FIFA от 2007 г. След внимателен анализ на бразилските правила съдът достига до извода, че трибуналет следва да се приеме за част от организационната структура на CBF, позовавайки се на т.нар. „stand-alone test“, съгласно който ако CBF не съществува, то няма да съществува и трибуналет. Поради тази причина CAS приема, че решението на трибунала следва да се разглежда като решение на CBF, т.е. решение на членуваща във FIFA организация⁴⁶.

Във финалното решение CAS постановява, че общата препращаща към правилата на FIFA, вкл. чл. 61 от Устава на FIFA от 2007 г., разпоредба в Устава на CBF представлява валидна арбитражна клауза, следователно спортният арбитражен съд притежава необходимата юрисдикция за разглеждането на казуса. Додо обжалва допустимостта на арбитражната клауза чрез препращане пред Швейцарския федерален съд, но съдът отхвърля искането на жалбоподателя, като потвърждава, че общото препращане към Устава, който предвижда арбитражна клауза, има характера на действително арбитражно споразумение⁴⁷.

4.3. Молба за преразглеждане – CAS 2008/A/1557 Италианска футболна федерация, Даниеле Манини, Давиде Посанцини и Италиански олимпийски комитет срещу WADA

Делото „Манини/Посанцини“⁴⁸ разглежда поведението на двама състезатели при даването на допинг проба – пробите са отрицателни, но и двамата дават пробата с половин час закъснение. CAS постановява наказание за неучастие в официални двубои за период от 350 дни, но след като италианската федерация подава молба за преразглеждане, съпроводена от трима нови свидетели, съдът обезсилва първоначалното си решение.

Вследствие на закъснението при даването на допинг пробите, което съгласно италианските антидопингови правила (в съответствие с кодекса на

46 Додо обжалва този извод пред Швейцарския федерален съд, който отхвърля жалбата му и приема аргументите на CAS.

47 От 2009 г. този въпрос е окончателно решен, след като правилата на FIFA за допинг контрол съдържат изрични разпоредби за обжалването на решения, свързани с употребата на допинг (в съответствие със Световния антидопингов кодекс). Те създават специално правило по отношение на юрисдикцията на CAS по дела, свързани с допинг.

48 http://www.centrostudisport.it/PDF/TAS_CAS_ULTIMO/32.pdf

WADA) се счита за прекомерно, Манини и Посанцини са наказани за неоказване на сътрудничество при упражняването на допинг контрола за период от 15 дни. WADA обжалва пред CAS, като въз основа на чл. 2.3 от Кодекса на WADA изисква налагането на наказание от две години поради необоснован отказ за даване на проба. През януари 2009 г. CAS постановява решение, което отменя италианския акт и наказва играчите за период от 350 дни. Според съда играчите са извършили нарушение на антидопинговите правила, като не са се явили незабавно на допинг контрол без разрешение или основателна причина.

На 12 февруари 2009 италианската футболна федерация подава до CAS молба за преразглеждане на вече постановеното решение, представяйки нови доказателства (трима свидетели, чиито показания доказват, че играчите нямат вина за нарушението). Въпреки че **процедурните правила** на съда **не предвиждат възможност за възобновяване** на арбитражната процедура при вече постановено решение, **CAS приема да го направи, ако всички страни в процеса изразят съгласие**⁴⁹. Съдът посочва, че в случай на несъгласие между страните, искането за преразглеждане може да се постави пред Швейцарския федерален съд.

Представителите на WADA изразяват несъгласие с възобновяването на делото, но посочват, че в крайна сметка съдът следва да прецени дали искането на италианската федерация въз основа на нововъзникнали доказателства е допустимо.

CAS намира, че установеното споразумение между страните за преразглеждане включва по същество признаване на компетентност съдът по своя дискреция да прецени дали съществува основание възобновяване на производството. Съставът постановява, че допълнителните доказателства са относими и съществува вероятност те да имат въздействие върху изхода на делото, като по отношение на критерия за дължимата грижа⁵⁰, съдът приема, че той е изпълнен, доколкото играчите не са били наясно с характера на процедурата по допинг контрол.

49 Доколкото става въпрос за арбитражна процедура, страните могат изрично да установяват правило, съгласно което изрично да оправомощат съда да преразглежда собствените си решения.

50 CAS прилага субсидиарно швейцарското право и по-конкретно разпоредбата на чл. 123, ал. 2а от Закона за федералния съд, която посочва основания за преразглеждане на решение. Съгласно този член молителят следва да докаже, че без негова вина е бил обективно възпрепятстван да посочи релевантните факти или доказателства в рамките на първоначалното производство. Той трябва да докаже, че е действал при спазване на принципа за дължимата грижа и че е направил всичко възможност да изясни фактите, които смята за относими към делото.

Възобновявайки делото и приемайки новите доказателства, вкл. показанията на свидетел, които първоначално са счетени за недопустими, съдът постановява, че играчите не биха могли да носят отговорност за липсата на необходимите знания относно характер на процедурата за даване на допинг проба и следващите от това задължения. Поради тази причина CAS отменя решението си, с което наказва Манини и Посанцини за 350 дни, и оставя в сила решението на италианския орган (за период от 15 дни).

4.4. Санкциониране на футболен отбор – CAS 2004/A/593 – Футболна асоциация на Уелс срещу UEFA

В делото „Футболна асоциация на Уелс (FAW) срещу UEFA“⁵¹ CAS разглежда въпроса дали е приемливо налагането на санкция на цял футболен отбор, ако един от играчите в състава е дал положителна допинг проба. След първия двубой между Уелс и Русия – бараж за класиране за европейското първенството през 2004 г., Егор Титов дава допинг проба, резултатът от която се оказва положителен, но излиза едва след втория мач между двата отбора, в който Титов участва, а Русия побеждава и се класира за европейския шампионат. На 22 януари 2004 г. контролно-дисциплинарната комисия на UEFA (CDB) наказва Титов за 12 месеца и го глобява с 10 хил. швейцарски франка.

FAW подава искане до CDB целият руски отбор да бъде дисквалифициран поради наличието на допингиран състезател, което осигурява предимство, излизащо извън рамките на справедливостта съобразно правилата на играта. На 3 февруари 2004 г. CDB отхвърля жалбата, посочвайки, че няма доказателства, че Титов е използвал допинг и по време на втория мач, но дори и това да е така, нито правилата на UEFA, нито Световният антидопингов кодекс предвиждат налагането на наказание на цял отбор, освен ако повече от един играч не е извършил нарушение на антидопинговите правила. FAW обжалва решението пред Апелативната комисия на UEFA, която на 1 април 2004 г. отхвърля жалбата и потвърждава решението – посочва, че Титов не е бил лишен от право на участие във втория мач (неговото наказание от 12 месеца все още не е наложено и няма ретроактивно действие) и че съгласно правилата на UEFA национална федерация може да носи отговорност за нарушение, свързано с употреба на допинг, само ако е намесена в извършването му, което не е налице в разглеждания случай. Недоволна от отхвърлената жалба, FAW обжалва пред CAS.

FAW поддържа тезата, че допинг нарушението на Титов е извършено в мач с международен характер и поради тази причина руската федерация следва да счита за намесена, доколкото в този момент играчът е именно под неин контрол

51 http://www.centrostudisport.it/PDF/TAS_CAS_ARCHIVIO/163.pdf

към момента на извършване на деянието. Освен това уелската страна изразява становище, че CAS не следва да прилага неписаното правило на UEFA, съгласно което не следва да се налага наказание на отбор, освен ако повече от един състезател не е дал положителна допинг проба⁵². В своя защита UEFA изтъква, че намеса в извършването на нарушение, свързано с допинг, е налице само при наличието на умисъл или поне на небрежност, като допълва, че прилагането на разпоредби от други спортове, които позволяват дисквалификация на цял отбор, когато само един играч е допингиран, не следва да се прилагат за футболни двубои, защото ще нарушат принципа на пропорционалност, не отчитайки приноса на футболистите, които не са нарушили правилата.

Въпреки че може да се предположи, че Титов е бил под влиянието на забранения стимулант и по време на втория двубой, съдът приема, че руската федерация не може да бъде подведена под отговорност за деянието, доколкото от субективна страна няма доказано наличие на вина и дори участие от страна на федерацията при извършването му. С финалното си решение CAS отхвърля жалбата на FAW, като допълва, че самият факт, че състезателят дава положителна проба във връзка с контрол след международна среща, не предполага съществуването на вина, доколкото е невъзможно за който и да е клуб или федерация да контролира играчите си денонощно.

4.5. Отказ за предоставяне на право на участие в Олимпийски игри вследствие на установени системни нарушения на антидопинговите правила – CAS OG 18/02 – руски атлети⁵³ срещу Международния олимпийски комитет (МОК); CAS OG 18/03 – руски атлети⁵⁴ срещу МОК

Решенията по обединените дела „Руски атлети срещу МОК (Пьончанг)“⁵⁵ се отнасят до изключително спорния казус за разкриването на системни нарушения

52 Не съществува изрична разпоредба в правилата на UEFA в този смисъл.

53 Виктор Ан, Владимир Григорев, Антон Шипулин, Евгений Гараничев, Руслан Мурашов, Екатерина Шихова, Сергей Устюгов, Ксения Столбова, Екатерина Урлова-Перхт, Максим Цветков, Ирина Услугина, Юлия Шокшуева, Дария Виролайнен, Дмитрий Попов, Роман Кошелев, Михаил Науменков, Алексей Берегласов, Валери Ничушкин, Антон Белов, Сергей Плотников, Евгения Захарова, Руслан Захаров, Анна Юракова, Алексей Есин, Юлия Скокова, Елизавета Казелина, Сергей Грязцов, Иван Букин, Денис Арапетян, Артём Козлов, Глеб Ретивих, Алексей Волков.

54 Александър Легков, Максим Вилегжанин, Евгений Белов, Александър Безсмертных, Евгения Шаповалова, Наталия Матвеева, Александър Третьяков, Елена Никитина, Мария Орлова, Олга Фаткулина, Александър Румянцев, Артём Кузнецов, Татьяна Иванова, Алберт Демченко, Сергей Чудинов.

55 http://www.tas-cas.org/fileadmin/user_upload/Award_OG-02.pdf; http://www.tas-cas.org/fileadmin/user_upload/Award_OG_18-03.pdf – двете дела са обединени от CAS за едновременно разглеждане, тъй като споровете касаят подобни факти.

на антидопинговите правила от страна на руски спортни федерации с активната подкрепа на Министерството на спорта на Русия. Разкриването на схемата започва с излъчването през 2014 г. по немския телевизионен канал ARD на документалния филм „Високосекретен допинг: как Русия произвежда шампионите си“, който твърди за съществуването на стройна, държавноподкрепена система за допингиране в рамките на руската федерация по лека атлетика. Вследствие на тези твърдения, WADA създава независима комисия, която да разследва възможните незаконосъобразни практики, свързани с даването и съхраняването на проби. В доклада си от 9 ноември 2015 г. Комисията посочва, че са идентифицирани системни злоупотреби, които пресичат възможността за изграждането на ефективни мерки срещу допинга.

На 12 май 2016 г. вестник „Ню Йорк Таймс“ публикува статията „Вътрешен човек от Русия: Подкрепен от държавата допинг печели златни медали“⁵⁶ въз основа на интервю с Григорий Родченков, бивш ръководител на Московската антидопинг лаборатория. На 19 май 2016 г. WADA възлага на проф. Ричард Макларън разследването на твърденията на Родченков. Макларън открива доказателства за систематична, държавноподкрепена манипулация на процедурите за допинг контрол преди Зимните олимпийски игри в Сочи през 2014 г. и по време на подготовката за Летните олимпийски игри в Рио де Жанейро през 2016 г., като над 1000 руски атлети са се възползвали от прикриването на положителни допинг проби.

Вследствие на доклада на проф. Макларън МОК формира две дисциплинарни комисии („Шмид“⁵⁷ и „Освалд“⁵⁸). Комисията „Шмид“ потвърждава участието на правителствени служители в предоставяне на неверни сведения, създаване на фалшиви биологични профили и замяна на положителни с отрицателни проби. „Шмид“ препоръчва приемането на пропорционални мерки с цел ефективното санкциониране на манипулацията, като междуременно следва да се гарантират правата на „чистите“ руски спортисти. Комисията „Освалд“ извършва повторен анализ на наличните проби, събрани от руски атлети по време на Игрите в Сочи, като провежда и изслушвания с всички действащи състезатели, класирали се за Зимните олимпийски игри в Пьончанг през 2018 г.

56 <https://www.nytimes.com/2016/05/13/sports/russia-doping-sochi-olympics-2014.html>

57 Комисията „Шмид“ е председателствана от Самуел Шмид, бивш министър на отбраната, гражданската защита и спорта на Швейцария.

58 Комисията „Освалд“ е председателствана от Денис Освалд, член на МОК и бивш дългогодишен председател на международната федерация по гребане.

На 5 декември 2017 г., въз основа на препоръките на Комисията „Шмид“, изпълнителният съвет на МОК приема решение за незабавно спиране на правата на Руския олимпийски комитет⁵⁹. Паралелно изпълнителният съвет създава процедура от два етапа, която да позволи на „чисти“ руски атлети да вземат участие на Игрите в Пьончанг. В рамките на първия етап на независим Панел (IRP⁶⁰) се делегира правомощието да подготви списък със спортисти, който да бъде основата за изпращане на покани за участие в Игрите. Списъкът следва да бъде изготвен съобразно следните критерии:

- Включват се само спортисти, които са се класирали за Игрите съобразно нормативите в съответния вид спорт;
- Следва да може да се приеме (по преценка на IRP), че атлетите не са злоупотребявали с допинг;
- Спортистите следва да не са били лишавани от състезателни права поради нарушение на антидопинговите правила в рамките на цялата им кариера, вкл. в юношеските и девическите групи;
- Спортистите следва да са преминали през всички предвидени допинг тестове преди Игрите, както и да отговарят на други критерии, установени от IRP (напр. IRP може да прецени, че за някои състезатели е необходимо провеждането на допълнителен допинг тест, като при вземането на окончателно решение може да се отчетат условията, при които е взета пробата, както и нейният вид).

Според взетите решения след представянето на списъка от IRP МОК ще има пълна дискреция при определянето на спортистите, които да бъдат поканени за участие в Игрите. Те ще участват в индивидуални или отборни състезания под името „Олимпийски атлет от Русия“, като няма да имат право да носят каквито и да е държавни символи на екипировката си.

Руският олимпийски комитет представя списък с 500 спортисти за възможно включване в списъка с поканените. След индивидуално оценяване на всеки един атлет, IRP предлага 389 от тях и предоставя списъка на специално създадената Група по прилагане на МОК за олимпийските атлети от Русия⁶¹ (OAR IG), като в крайна сметка, съобразно квотите в различните спортни дисциплини, списъкът с поканените наброява 169 спортисти.

59 По този начин МОК лишава Руския олимпийски комитет от всички права съгласно Олимпийската харта, вкл. правото по чл. 27, пар. 7, т. 7.2, съгласно която: „Националните олимпийски комитети имат право да изпращат състезатели, официални лица и други членове на спортните отбори на Олимпийските игри в съответствие с Олимпийската харта.“

60 Invitation Review Panel.

61 IOC's Olympic Athlete from Russia Implementation Group.

На 1 февруари 2018 г. два състава на CAS в рамките на няколко решения (CAS 2017/A/5379 и др., т. нар. „Обжалвания от Сочи“) постановяват, че няма достатъчно налични доказателства, че жалбоподателите (28 души) са извършили нарушения на антидопинговите правила. Санкциите им са отменени, а резултатите, постигнати по време на Игрите в Сочи през 2014 г., са възстановени. Вследствие на тези решения на арбитража същите руски атлети изпращат искане да бъдат поканени за участие в Пьончанг, но на 5 февруари 2018 г. МОК отказва.

На 7 февруари 2018 г. (8:30 ч.) те подават жалба до ad hoc отделението на CAS за Игрите през 2018 г.⁶² Жалбоподателите предявяват искане да бъдат поканени за участие в Пьончанг, като излагат следните аргументи:

- отказът на МОК да ги покани за участие в Игрите е незаконосъобразен и дискриминационен;
- той представлява недопустим опит да се заобиколят решенията на CAS от 1 февруари 2018 г.;
- критериите, приложени от IRP и OAR IG, нямат правно основание и отиват отвъд изискванията, определени от МОК на 5 декември 2017 г. – те са дискриминационни по своя характер, тъй като се прилагат само по отношение на руски атлети и представляват санкция, която е несъвместима със санкциите, установени в Антидопинговия кодекс на WADA;
- жалбоподателите, които доказано не са извършили нарушение на антидопинговите правила и са преминали през всички допинг тестове преди Игрите, проведени от МОК, са възпрани от участие без валидно основание;
- Не е ясно кои критерии за определяне на поканените са приложени, как са прилагани, кои фактори са взети предвид от IRP и OAR IG и каква е била относителната им тежест. Липсата на прозрачност в целия процес прави невъзможно за жалбоподателите да оборят твърденията срещу тях и да защитят основните си права;

62 През 1996 г. CAS създава отделение „ad hoc“, което има задача в рамките на 24 часа да решава всякакви спорове, възникващи по време на Олимпийските игри в Атланта. Това отделение е съставено от двама съпредседатели и 12 арбитра, които са на място в града-домакин по време на игрите. За да се осигури облекчен достъп до отделението за всички участници (спортисти, длъжностни лица, треньори, федерации и др.), е създадена специална процедура – проста, гъвкава и безплатна. От 1996 г. насам отделения „ad hoc“ се създават за всяко издание на летните или зимни олимпийски игри, както и за световните и европейски първенства по футбол, организирани под егидата съответно на FIFA и UEFA .

- Отказът на МОК повдига подозрения, че изборът е произволен и дискриминационен и нарушава личните права на жалбоподателите съобразно швейцарското право.

В отговора си МОК посочва, че искането следва да бъде отхвърлено, като излага следните контрааргументи:

- Решението на МОК да спре правата на Руския олимпийски комитет и да позволи на определени руски атлети да се състезават на Игрите има различни характеристики в сравнение с производствата, свързани с нарушения на антидопинговите правила;
- Процесът по определяне на поканените е обоснован и правилно проведен по отношение на жалбоподателите;
- Процесът не цели дискриминирането на руските атлети – напротив, той предоставя възможност за участие в Игрите на огромен брой от тях.

В решението си арбитражният съд посочва, че производството за определяне на поканените руски спортисти не може да се приеме за санкция⁶³, както се твърди от жалбоподателите – то по-скоро може да се характеризира като решение за предоставяне на право на участие, тъй като в рамките на този процес МОК не лишава жалбоподателите от каквито и да е права, касаещи тяхното участие в Игрите.

CAS тълкува чл. 44, пар. 3 от Олимпийската харта, съгласно който *„участието на всеки състезател е предмет на приемане от страна на МОК, който може, по свое усмотрение, да откаже това участие, без да посочва каквито и да е мотиви. Никой не притежава право на участие в Олимпийските игри“*. Веднъж наказан от МОК, руският олимпийски комитет няма право да заявява спортисти за участие в Игрите, т.е., при нормални обстоятелства, нито един руски атлет не би могъл да участва в Пьончанг. МОК все пак избира да покани определени състезатели, като по този начин балансира обществения интерес (борбата срещу допинга) и личния интерес на руските спортисти. Правилата за определяне на поканените обаче са изцяло в дискрецията на IRP и OAR IG съгласно параметрите, заложи в решението на Изпълнителния съвет на МОК.

⁶³ В свое решение (CAS 2016/O/4684) съдът намира, че правилото на международната лекоатлетическа федерация (IAAF), която дава възможност на състезател да кандидатства за разрешение за участие като „неутрален“ атлет, ако докаже ясно и убедително, че не е участвал в руската схема за злоупотреба с допинг, не може да се дефинира като санкция, а като правило, което позволява повторното допускане до участие.

Арбитражният съд приема, че членовете на IRP и OAR IG са изпълнили мандата, възложен от МОК, добросъвестно и са приложили критериите по отношение на всички 500 атлети по последователен начин. Освен това преценката за всеки спортист е направена анонимно с цел да се избегне всякаква дискриминация или пристрастие. Отбелязва се, че близо 80% от състезателите, предложени от Руския олимпийски комитет, са приети от IRP и OAR IG. Липсата на покана за жалбоподателите се обяснява с факта, че по отношение на тях съществуват доказателства, създаващи подозрения за тяхното участие в системната злоупотреба, независимо от посоченото в решенията на CAS от 1 февруари 2018 г.

Въз основа на горепосоченото, CAS намира, че създаденото от МОК производство за определяне на руски състезатели, които да бъдат поканени за участие в Пьончанг, не представлява санкция и че то не е проведено от IRP и OAR IG по дискриминационен, произволен или несправедлив начин, като отхвърля жалбата.

4.6. Форма и степен на вината при употреба на допинг – CAS 2017/A/5015 Международна федерация по ски (FIS) срещу Терезе Йохоуг и Норвежкия олимпийски и параолимпийски комитет (NIF)

Решението по делото „Терезе Йохоуг“⁶⁴ разглежда изключително важни въпроси, свързани с определянето на формата и степента на вината при употреба на допинг. През м. август 2016 г. Терезе Йохоуг, норвежка състезателка по ски бягане с редица успехи на най-високо равнище, получава слънчев удар по време на тренировъчен лагер в Италия, като развива висока температура и получава слънчеви изгаряния на устните. Отборният лекар д-р Фредрик Бендиксен купува от местна аптека два фармацевтични продукта (един от които (кремът Трофодермин) съдържа веществото Клостебол⁶⁵), но без да го идентифицира като забранена субстанция. Докторът уверява норвежката ски бегачка, че кремът е „чист“ и може да се използва за третиране на раната. Йохоуг изхвърля опаковката, без да забележи, че на нея ясно е изобразено предупреждение за наличие на допинг. На 16 септември 2016 г. норвежката състезателка е подложена на допинг тест, като дава положителна проба и на 18 октомври антидопинговият комитет на Норвегия ѝ налага предварително наказание, което следва да остане в сила до вземането на окончателно решение.

⁶⁴ http://www.tas-cas.org/fileadmin/user_upload/Award_5015_internet.pdf;

⁶⁵ Клостебол е включен в списъка със забранените субстанции от WADA (група S1 – анаболни вещества), които са забранени по всяко време, без значение дали в състезателни условия или в тренировъчния процес.

На 10 февруари 2017 г. комитетът по произнасянето на антидопинговата агенция на Норвегия постановява решението си, съгласно което Йохоуг е санкционирана за 13 месеца лишаване от право да упражнява спортно-състезателна дейност, считано от 18 октомври 2016 г. Комитетът посочва, че след съвета на д-р Бендиксен Йохоуг не е имала причина да предполага, че използва лекарство, съдържащо забранени субстанции, но въпреки това е следвало да действа с по-голямо внимание, тъй като е използвала медикамент, различен от обичайните, с които третира тялото си, а освен това е знаела, че докторът е закупил крема от аптека в чужда страна, което повишава риска от грешка.

На 6 март 2017 г. Международната федерация по ски (FIS) обжалва решението пред CAS, който приема, че е компетентен по делото въз основа на чл. 47⁶⁶ от процедурните правила на съда. В основата на обжалването на FIS е липсата на внимателно разглеждане от страна на Йохоуг на опаковката на лекарствения продукт, което е задължително условие с оглед изпълнението на професионалните задължения на един атлет. Поради тази причина FIS смята, че санкцията на норвежката е твърде смекчена и че Комитетът по произнасянето не е взел достатъчно под внимание факта, че Йохоуг и д-р Бендиксен са пренебрегнали ясното предупреждение за допинг на кутията на крема. Международната федерация предявява искане санкцията, наложена на норвежката, да бъде удължена с 3 до 7 месеца, т.е. общо наказание от 16 до 20 месеца.

Йохоуг възразява, посочвайки, че е изпълнила изцяло задължението си съгласно отборния договор (чл. 5.2.1)⁶⁷, съгласно който трябва да проверява преди употреба всяка хранителна добавка с отборния лекар, както и да се съобразява с всеки негов съвет или насока. Тя посочва в отговора си, че жалбата на FIS трябва да бъде отхвърлена, като твърди, че е действала без вина, тъй като е извършила

66 Чл. 47: „Решение на федерация, асоциация или друг орган, администриращ спорта, може да се обжалва пред CAS, ако уставът или правилата на съответния орган го позволяват или ако страните са сключили арбитражно споразумение по този въпрос и жалбоподателят е изчерпал всички правни средства за защита, налични пред него преди обжалването, в съответствие с правилата на съответната спортна федерация.“

67 „Състезателят е задължен да: ... се въздържа от употребата на всяка субстанция, забранена от антидопинговите правила на NIF и WADA. Употребата на хранителни препарати и диетични добавки следва да бъде одобрена от отборния лекар. Ако възникне ситуация, при която състезателят се нуждае от медицински продукт, то трябва националният треньор да бъде информиран и да се извърши консултация с отборния лекар. Атлетът е задължен да се съобразява със съветите и насоките, предоставени от отборния лекар...“

консултация с отборния лекар и изрично го е попитала дали продуктът е сигурен⁶⁸. Йохауг счита, че е положила необходимата грижа, като дори я е надхвърлила, като в тази връзка заявява, че съдът следва да разгледа въпроса относно пропорционалността на размера на санкцията⁶⁹. Норвежката предявява искане CAS да отмени наложената санкция или алтернативно да намали нейния размер. В допълнение, в случай че ѝ бъде наложена някаква санкция, Йохауг моли за начало на срока да се счита денят на даването на допинг пробата (16 септември 2016 г.).

FIS възразява, че първичното лично задължение на Йохауг съгласно договора е „*да се въздържа от употребата на всяка субстанция, забранена от антидопинговите правила на NIF и WADA*“. Според международната федерация по никакъв начин посоченото в договора не ѝ позволява да се отклонява от личното задължение да направи всичко възможно, за да не позволи забранена субстанция да попадне в тялото ѝ. FIS добавя, че състезателите не следва сляпо да се доверяват на лекарския съвет, особено когато рискът от употреба на допинг е толкова висок, какъвто е в настоящия случай – грешката на д-р Бендиксен е трудно разбираема, но не може да служи за основание Йохауг да пренебрегне задължението си да провери сама дали продуктът съдържа забранено вещество, още повече че тази проверка не изисква никаква медицинска експертиза⁷⁰.

За да определи формата и степента на вината, приложими спрямо Йохауг, съдът се уповава на подхода, посочен в CAS 2013/A/3327⁷¹, където отбелязва, че „за

68 Любопитно е да се отбележи, че в отговора си Йохауг изключва изрично умисъла като възможна форма на вина по настоящото дело, като се позовава на чл. 10.2 и 10.3 от кодекса на WADA, съгласно които за наличие на умисъл се изисква състезателят да е знаел, че извършва деяние, което представлява антидопингово нарушение, или да е знаел, че има значителен риск деянието да бъде квалифицирано като или да има за резултат такова нарушение, но открито е пренебрегнал този риск.

69 CAS 2005/C/976 & 986: „Санкцията следва да бъде съобразена с принципа на пропорционалност, т.е. трябва да е налице разумен баланс между вида на извършеното деяние и санкцията. Принципът на пропорционалността изисква санкцията да отговаря на заложената цел; санкцията следва да е достатъчна, за да се изпълни тази цел; принудата, която ще бъде наложена на извършителя на деянието, не следва да надхвърля необходимото за постигането на тази цел.“ Съгласно CAS 2010/A/2268 целите на санкцията в случай на употреба на допинг са назидателна и възпитателна.

70 FIS подчертава, че Йохауг е пренебрегнала предупреждението за допинг на опаковката. Съставките на Трофодермин са посочени на кутията и за идентифицирането им не се изискват никакви познания по италиански. Норвежката не е прочела упътването за употреба, нито е извършила проверка в интернет за съдържанието на продукта, която щеше ясно да посочи, че кремът съдържа забранена от WADA субстанция.

71 http://www.morgansl.com/pdfs/Marin_Cilic_v_ITF.pdf

да определи формата на вина по определено дело, следва да се вземат предвид обективните и субективните елементи на вината. Обективният елемент визиращ дължимата грижа, която се очаква да бъде положена от обикновен човек в ситуация, подобна на тези, в която е изпаднал съответният състезател. Субективният елемент включва грижата, която се очаква да бъде положена от състезателя с оглед личните му качества.“ В същото дело CAS добавя, че на теория почти всички антидопингови нарушения, свързани с приемането на продукт, съдържащ забранена субстанция, биха могли да бъдат предотвратени. Състезателят би могъл винаги да: прочете етикета на използвания продукт; да сравни всички съставки от етикета със списъка със забранените вещества; да направи проверка в интернет на продукта; да гарантира, че продуктът е от благонадежден източник; да се консултира с подходящ експерт по тези въпроси и да получи указания от него, преди да употреби продукта.

Макар и да посочва изрично, че състезателят не би могъл да следва всички посочени стъпки във всеки отделен случай, съдът приема, че Йохоуг не е изпълнила най-важните от тях – не е направила дори и повърхностна проверка на опаковката, която би гарантирала, че предупреждението за допинг ще бъде забелязано⁷². Дължимата от атлетите на най-високо равнище грижа следва да бъде по-висока от обичайната с оглед техния опит и знания за приложимите антидопингови правила. CAS подчертава, че спортистите винаги носят лична отговорност и лекарската грешка не ги освобождава от отговорност⁷³.

Поради тази причина съдът приема, че Йохоуг е проявила професионална небрежност, като е пропуснала да извърши дори най-обща проверка на продукта и съставките му. Отчитайки всички обстоятелства в тяхната цялост, CAS увеличава санкцията на Йохоуг на 18 месеца лишаване от право да упражнява спортно-състезателна дейност, считано от 18 октомври 2016 г. Съдът отхвърля молбата на

72 CAS изрично посочва, че поведението на норвежката не може да се категоризира като безвиновно. Според практиката на съда безвиновно поведение от страна на извършилия нарушението атлет може да съществува само в изключителни случаи. Както отбелязва в решението си по дело CAS 2011/A/2518, вината се определя съобразно основното задължение за недопускане на приемането на каквато и да е забранена субстанция. Дори при съвсем лека небрежност атлетите не се освобождават от отговорност и от задължението си да бъдат максимално бдителни.

73 Практиката на съда по този въпрос е напълно последователна (CAS 2005/A/828; CAS 2008/A/1488; CAS 2012/A/2959). CAS счита, че „предписването на определен медицински продукт от лекар не изключва задължението на атлета да проучи в пълна степен дали лекарството не съдържа забранена субстанция.“

норвежката за начало на срока на санкцията да се счита датата на даването на релевантната допинг проба⁷⁴ (16 септември 2016 г.).

4.7. Форма и степен на вината при употреба на допинг – CAS 2016/A/4643 – Мария Шарапова срещу Международната федерация по тенис (ITF)

Делото „Шарапова“⁷⁵ разглежда въпроси, свързани с определянето на **формата и степента на вината при употреба на допинг**. CAS приема, че вземането на решение **дали нарушителят е действал при груба, обикновена или лека небрежност** следва да се определи при **отчитане на всички налични обстоятелства в тяхната цялост**.

На 26 януари 2016 г. по време на турнира „Аустрелиън оупън“, който се провежда в Мелбърн, световноизвестната руска състезателка по тенис Мария Шарапова преминава проверка за допинг в съответствие с антидопинговата програма по тенис (TADP)⁷⁶. На 2 март 2016 г. Шарапова е уведомена, че пробата ѝ е дала положителен резултат за наличие на мелдоний, който е включен в списъка със забранените субстанции, публикуван от WADA, от 1 януари 2016 г., като е временно лишена от право на участие в турнири, считано от 12 март 2016 г.

На 4 март рускинята признава с официално писмо извършеното нарушение на антидопинговите правила, отказвайки се от правото на отваряне на „Б“ пробата, и посочва, че е употребявала Милдронат поради медицински причини с лекарска препоръка⁷⁷. Освен това тя подчертава, че деянието не е извършено умишлено, тъй като не е знаела, че употребата на Милдронат представлява нарушение. Поради тази причина максималната санкция, която може да ѝ бъде наложена, е две години. Съгласно правилата на TADP казусът се отнася до

⁷⁴ Йохауг се позовава на чл. 10.11.2 от Кодекса на WADA, съгласно който периодът на лишаването от право да упражнява спортна дейност може да започне от датата на вземането на пробата, ако атлетът незабавно признае за извършеното нарушение. Тя посочва, че чрез направените признания за употребата на Трофодермин по време на пресконференция е изпълнила условието съгласно посочената разпоредба. Съдът възразява, посочвайки, че тя не е оспорила, че деянието представлява нарушение, но е твърдяла, че е действала безвиновно.

⁷⁵ http://www.tas-cas.org/fileadmin/user_upload/Award_4643__FINAL__internet.pdf.

⁷⁶ Антидопинговата програма по тенис е акт на международната федерация по тенис, която въвежда правилата на Световния антидопингов кодекс (WADC).

⁷⁷ Милдронат е по-популярното наименование на фармацевтичния продукт, който съдържа мелдоний. Медицинските причини, които Шарапова изтъква, са астения, намалена способност на имунната система, липса на магнезий и предразположение към диабет по наследство. ITF посочва, че субстанцията е включена в забранителния списък, тъй като е установено, че съществено подобрява издръжливостта на атлетите по време на тренировка и състезание.

независим трибунал, назначен от ITF, който на 6 юни постановява решение, съгласно което Шарапова е лишена от право на участие в състезания по тенис за следващите две години, считано от 26 януари 2016 г⁷⁸.

На 9 юни руският обжалва решението на трибунала пред CAS, като в рамките на проведеното изслушване Юрий Шарапов, баща на тенисистката, разяснява причините за приемането на страна на Шарапова на лекарства, вкл. милдронат. За същите д-р Скални, предписал медикаментите, получава писмен сертификат от Московската лаборатория, акредитирана към WADA, че не представляват забранена съгласно антидопинговите правила субстанция. Впоследствие през 2013 г. на Макс Айзенбъд, агент на руският и старши заместник-председател на компанията IMG, е възложено да потвърждава на годишна база дали в антидопинговия им статут няма някаква промяна.

В показанията си обаче Айзенбъд посочва, че проверката на практика е извършвана само когато Шарапова е започвала да приема нови медикаменти, съответно тази процедура не е прилагана по отношение на вече предписаните от д-р Скални лекарства, тъй като те вече са били сертифицирани от антидопингова лаборатория. Освен това Айзенбъд заявява, че не е бил наясно, че Милдронат представлява единствено наименованието на продукта, не и самата съставка⁷⁹. Той потвърждава, че не разполага с медицинска експертиза и че не е преминавал обучение относно антидопинговите правила, като тези факти са били известни на тенисистката. Д-р Стюарт Милър, старши изпълнителен директор в ITF, разяснява стъпките, които се предприемат от федерацията за целите на уведомяването на състезателите за промените, които се извършват в забранителния списък – публикация в сайта на ITF, поддържана „гореща линия“, изпращане на съобщения по електронна поща⁸⁰ и др.

78 Трибуналетът посочва, че нарушението на антидопинговите правила от страна на Шарапова не е умишлено, доколкото тя не е оценила факта, че Милдронат съдържа забранено от 1 януари 2016 г. вещество. Въпреки това тя носи цялата отговорност за нарушението, както и сериозна вина, тъй като не е взела никакви мерки, за да провери дали употребата на това лекарство продължава да бъде разрешена.

79 Д-р Оливие Рабин, научен директор в WADA, разяснява, че субстанциите обичайно се включват в забранителния списък съобразно техните родови наименования, а не с името на бранда (лекарството). Шарапова изтъква, че е била наясно с тази процедура, но е била убедена, че Милдронат е името на съставката, а не просто на бранда.

80 На 22 декември 2015 г. до редица адресати, вкл. Макс Айзенбъд, е изпратен мейл относно „основните промени в антидопинговата програма по тенис за 2016 г.“ Важно е да се отбележи, че това съобщение не посочва изрично включването на мелдония в списъка на забранените от WADA субстанции.

В жалбата си Шарапова посочва, че наложената санкция следва да бъде отменена или алтернативно – намалена до осем месеца, считано от 26 януари 2016 г. Рускинята подчертава, че е употребявала Милдронат единствено за легитимни цели, свързани с разрешаване на нейните значителни медицински проблеми⁸¹, а не с оглед подобряването на спортно-техническите ѝ резултати. Тя възразява, че WADA и ITF не са направили достатъчно усилие, за да уведомят състезателите, особено тези от Източна Европа, за включването на мелдония в списъка на забранените субстанции⁸². Шарапова приема, че е проявила известна небрежност, поради което дисквалифицирането ѝ от Аустрелиън оупън е оправдано, но тази небрежност не би могла да се квалифицира като груба, а по-скоро като лека⁸³. В тази връзка тя предявява искане при отчитане на принципа за пропорционалност на наказанието и при вземане предвид на всички обстоятелства по делото санкцията ѝ да бъде намалена до срок, който не надвишава 8 месеца.

ITF възразява срещу тези аргументи, като заявява, че исканията на жалбоподателя следва да бъдат отхвърлени, а решението на трибунала – потвърдено. Представителите на международната федерация подчертават, че практиката на CAS по този въпрос е ясна: състезателят следва да бъде положи максимална грижа, за да гарантира, че забранено вещество няма да попадне в организма му. Фактът, че Шарапова е делегирала задълженията за проверка на лице, което не притежава необходимата експертиза, не му е дала каквито и да е указания и не е упражнявала никакъв надзор над неговата дейност, явно обосновава нейната груба небрежност. ITF поставя под въпрос обясненията за използване на Милдронат по медицински причини, като изтъква, че състезателката е ползвала медикамента, за да не губи енергия по време на двубой, както и за целите на ускорено възстановяване след проведена среща. В тази връзка изрично отбелязва, че този факт потвърждава необходимостта от

81 Рускинята по-конкретно посочва: „болка и дискомфорт в предсърдечната област, оплаквания от умора, предизвикана от физически упражнения и психо-емоционално претоварване, чувствителност към възпалителни заболявания, замаяване и симптоми на вегетативно-съдови заболявания, гранично анормална електрокардиограма и лабораторни резултати, разстройство на минералния метаболизъм и недостатъчно усвояване на необходимите хранителни вещества чрез прием на храна“. Поради тази причина д-р Скални е предписал употребата на Милдронат с цел защита на сърдечната дейност и поддържане на ниски нива на глюкоза.

82 Шарапова отбелязва, че други спортни федерации са информирали състезателите от съответния вид спорт по доста по-коректен начин – Международната федерация по вдигане на тежести, Руския съюз по кьнки, Федерацията по атлетика на Беларус и др. Освен тя добавя, че WADA е следвало да разпространи специално предупреждение, доколкото експертите от световната антидопингова агенция са били наясно, че мелдоният се ползва широко под популярното име на бранда – Милдронат.

83 Рускинята напомня за юриспруденцията на съда в тази насока: CAS OG 06/001 („Лунд“); CAS 2013/A/3327 („Чилич“); CAS 2005/A/921 („Кройцман“).

упражняване на още по-висока бдителност при ежегодната проверка на списъка със забранените вещества⁸⁴. Поради тези причини трибуналът правилно е наложил санкция от две години съгласно чл. 10.2 TADP.

CAS посочва, че съгласно чл. 10.5.2 TADP следва да са налице две условия, при наличието на които санкцията може да бъде намалена: състезателят следва да докаже как забранената субстанция е попаднала в организма му (по този въпрос спорове не съществуват), както и че нарушението не е настъпило вследствие на проявена груба небрежност⁸⁵.

Съдът приема, че **не всяко отклоняване от принципа за упражняване на максимална бдителност обосновава наличие на проявена груба небрежност**. Състезателят не би могъл да има възможност да предприема всички предписани действия (проверка на етикет, проверка в уебсайтове, извършване на консултации с антидопингови организации и експерти, а др.) във всеки отделен случай, тъй като обратното би означавало, че доказването на липса на груба небрежност би било на практика невъзможно и безсмислено. Допълнително CAS приема аргумента, че атлетът може да делегира отделни свои задължения на трети лица, макар че продължава да носи отговорност за изпълнението им, ако е избрал недостатъчно квалифицирано лице, не му е предоставил необходимите указания или не е упражнил стриктен надзор над дейността му⁸⁶.

84 ITF изрично подчертава, че: дългогодишната употреба на Милдронат от страна на състезателката не може да я оправдае за неположената максимална бдителност; фактът, че Шарапова и Айзенбъд грешно са считали, че Милдронат е наименованието на субстанцията, а не просто на медикамента, не може да се служи като извинение; WADA и ITF не носят вина за извършеното антидопингово нарушение, тъй като те са направили всичко необходимо, за да доведат до неговото знание, че мелдоният се включва в забранителния списък за 2016 г. Те посочват, че ако през декември 2015 г. рускинята или Айзенбъд са проверили сайтовете на WADA или ITF или са прочели някой от изпратените мейли, то те са щели бързо да установят, че Милдронат вече представлява забранен медицински продукт, считано от 2016 г.

85 Въпросът относно проявената груба небрежност е подробно разглеждан в юриспруденцията на CAS: CAS OG 06/001 („Лунд“); CAS 2013/A/3327 („Чилич“); CAS 2005/A/921 („Кройцман“); CAS 2004/A/690; CAS 2005/A/830; CAS 2005/A/847; CAS OG 04/003; CAS 2006/A/1025; CAS 2008/A/1489&1510; CAS 2009/A/1870; CAS 2012/A/2701; CAS 2012/A/2747; CAS 2012/A/2804; CAS 2012/A/3029. CAS отбелязва, че фактите по всяко дело са много специфични, като доктрината за задължителния прецедент не се прилага към юриспруденцията на съда. Поради тази причина решението винаги следва да се взема при внимателно разглеждане на обстоятелствата в тяхната цялост.

86 CAS 2014/A/3591 („Ал Нахиян“).

Съдът допълва, че изборът на Айзенбъд за извършеното делегиране на задължения е разумен, доколкото на компанията IMG и преди са възлагани задачи с подобен характер, при това със задоволителни резултати. Освен това проверката дали дадена субстанция е включена в забранителния списък на WADA не представлява действие, за което се изискват специални умения или преминаване през специално обучение, т.е. не може да се приеме, че Шарапова е избрала недостатъчно квалифицирано лице за целите на извършването на посочената проверка. Въпреки това тя не му е предоставила никакви, дори най-минимални, указания как следва да изпълни възложената му задача, не го е свързала с д-р Скални по времето, когато е престанала да ползва услугите на последния, нито е извършвала какъвто и да е надзор върху действията на Айзенбъд.

Тези обстоятелства⁸⁷ обосновават проявяването на определена небрежност от страна на Шарапова, като CAS приема, че тя не би могла да се квалифицира като груба. Съгласно чл. 10.5.2 TADP в този случай наложената санкция (две години) следва да бъде намалена съобразно степента на вина на състезателя, но окончателната санкция следва да бъде в размер на поне една година. Съдът постановява, че степента на вина на рускинята е по-висока от минималната в случаи, когато липсва груба небрежност, като с оглед фактите налага санкция от 15 месеца, считано от 26 януари 2016 г., и посочва, че тя е напълно пропорционална и няма обстоятелства, които да оправдават по-нататъшното ѝ съкращаване.

5. Обективна отговорност на клуб за деяние, извършено от привърженици

5.1. CAS 2002/A/423 ПСВ Айндховен срещу UEFA – борба срещу расизма

Решението по делото „Айндховен“⁸⁸ разглежда обширната тема за обективната отговорност на клубовете при извършени от техните привърженици нарушения. На 25 септември 2002 г. по време на двубой между ПСВ Айндховен и Арсенал холандските фенове обиждат Тиери Анри на расистка основа, вследствие

⁸⁷ В допълнение CAS счита, че намаленото възприятие за съществуващ риск от употреба на допинг е оправдано, тъй като Шарапова е използвала Милдронат повече от десет години, като липсата на забранена субстанция в него е потвърдена от сертификатите, получени от д-р Скални, както и от всички отрицателни проби, дадени в рамките на този продължителен период. Освен това компетентните организации (WADA, ITF и женската тенис асоциация WTA) не са публикували каквото и да е специално предупреждение по отношение на промяната на статута на мелдония с оглед включването му в забранителния списък.

⁸⁸ <https://jurisprudence.tas-cas.org/Shared%20Documents/423.pdf>.

на което контролно-дисциплинарната комисия на UEFA (CDB) налага глоба в размер на 30 хил. швейцарски франка на ПСВ, която е увеличена на 50 хил. от Апелативната комисия на UEFA заради предишни провинения. Освен това клубът е предупреден, че при повторно нарушение ще бъдат наложени още по-големи санкции.

При обжалването на ПСВ пред CAS, съдът посочва, че сам по себе си клубът няма вина за извършеното нарушение, но се прилага чл. 6, ал. 1 от Дисциплинарните правила на UEFA⁸⁹, който предвижда режим на обективна отговорност. CAS приема, че чл. 6, ал. 2 не е бил нарушен, тъй като клубът е направил всичко възможно да поддържа реда и да предотврати инциденти на стадиона. В тази връзка съдът отбелязва, че чл. 6, ал. 2 не представлява режим на обективна отговорност. Поради тази причина CAS намалява глобата на 30 хил. швейцарски франка, отчитайки, че става въпрос за повторно нарушение.

В решението си съдът посочва, че борбата срещу расизма оправдава установяването на режим на обективна отговорност – ако клубовете имаха възможност да се освободят от отговорност, твърдейки, че са предприели всички разумни мерки, за да предотвратят нарушение на правилата на UEFA, и ако привържениците въпреки това извършват такова деяние, то няма да има никакъв начин подобно поведение да бъде санкционирано, въпреки че представлява нарушение. В този случай правилата на UEFA биха били само и единствено благопожелателни норми, доколкото на практика не би могло да се наложи наказание за неспазването им.

Поради тези причини CAS приема, че режимът на обективна отговорност в разглеждания случай е действителен съгласно швейцарското право, доколкото съществува преобладаващ обществен интерес, който оправдава наличието на режима.

5.2. CAS 2007/A/1217 Фейенорд срещу UEFA – борба с футболното хулиганство

Делото „Фейенорд“⁹⁰ разглежда последиците от режима на обективна отговорност за клуб поради действия на негови привърженици. През ноември 2006 г. Фейенорд играе като гост с френския Нанси за Купата на УЕФА, като

89 Чл. 6. (1) Членуващите федерации и клубове са отговорни за поведението на техните играчи, длъжностни лица, привърженици и всички други лица, които упражняват функция по време на футболна среща от името на асоциацията или клуба.

(2) Асоциацията или клубът-домакин са отговорни за реда и сигурността в и извън стадиона – преди, по време и след мача...

90 http://www.archiefheesakker.nl/CMS/pdfs/onderzoeken/cas2007-A-1217_feyenoord.pdf

сблъсъци на фенове вътре и извън стадиона водят до прекъсването на двубоя за половин час, защото полицията използва сълзотворен газ, за да ги прекрати. Инцидентите (конфронтиране с полицията в центъра на града, събаряне на оградата между домакиния и гостуващия сектор на стадиона и др.) се получават и поради факта, че множество холандски фенове пътуват за френския град без билети за мача, а над 400 билета, предназначени за домакините, са изкупени от привърженици на клуба от Ротердам. Обикновено клубът регулира разпределението на билети за мачове като гост, за да намали възможността част от тях да попаднат в ръцете на лица, известни с хулиганските си постъпки.

Контролно-дисциплинарната комисия на UEFA (CDB) налага глоба от 200 хил. швейцарски франка и условно наказание за провеждане на следващите два домакински международни двубои под егидата на UEFA без публика с изпитателен срок – три години. След обжалване на постановеното решение от страна на Фейенорд с искане за неговата отмяна, Апелативната комисия дисквалифицира холандския клуб от турнира за Купата на УЕФА и налага глоба от 100 хил. швейцарски франка, принуждавайки го незабавно да обжалва пред CAS.

Фейенорд поддържа становище, че не носи никаква вина за сблъсъците в Нанси с оглед факта, че е предупредил френския клуб за рисковете при свободна продажба на билети и че голяма група от известни с буйния си нрав привърженици пътува за мача, критикува решенията на френските власти. Освен това холандците твърдят, че хулиганите не следва да се приемат за техни фенове, тъй като не са закупили билети в Холандия, а някои от тях дори имат забрана за посещение на футболни срещи. Фейенорд оспорва и пропорционалността на санкцията, наложена от Апелативната комисия на UEFA.

CAS прилага чл. 6 от Дисциплинарните правила на UEFA, съгласно който клубът носи обективна отговорност за инцидентите, причинени от неговите запалянковци, и приема, че не е необходимо тези фенове да са припознати от клуба като такива. Съдът посочва, че не може да се определи дали едно лице е „привърженик“ в зависимост от неговата раса, националност, местоживеене, принадлежност към фенска организация или от това дали е закупило билет за даден двубой. CAS подчертава, че дефинирането на термина ще освободи клубовете от отговорност по отношение на действия на привърженици, които те не желаят да припознаят като собствени поради обективни финансовоправни причини. Съдът отбелязва, че в контекста на разглежданото дело целта на разпоредбата на чл. 6 не е да санкционира клубовете за неправомерно поведение, а да възпира и предотвратява насилствени действия на запалянковците.

С финалното си решение CAS потвърждава наложената от UEFA санкция – дисквалификация от турнира и глоба в размер на 100 хил. швейцарски франка.

Съдът припомня юриспруденцията си, съгласно която санкцията не следва да бъде явно непропорционална на деянието, но приема, че в случая поведението на холандските фенове оправдава изваждането на клуба от европейските клубни турнири, като изрично посочва, че става дума за рецидив (12 дисциплинарни дела срещу Фейенорд в последните пет години за нарушения от страна на техни привърженици), който се възприема в Дисциплинарните правила на UEFA като отегчаващо вината обстоятелство.

5.3. CAS 2008/A/1688 Атлетико (Мадрид) срещу UEFA – борба срещу расизма

В решението по делото „Атлетико“ CAS следва да вземе отношение по расистки и дискриминационни инциденти, станали факт по време на двубой от Шампионската лига между Атлетико (Мадрид) и Олимпик (Марсилия).

Въз основа на жалба от страна на френския клуб, както и на докладите на делегата на двубоя и на служителя по сигурността, подкрепени с видеоматериал, Контролно-дисциплинарната комисия на UEFA разглежда два инцидента:

- Липса на адекватни мерки за сигурност поради вкарването на стадиона от страна на феновете на Марсилия на транспарант с изображение на череп и кости с надпис „Ultra“⁹¹, както и поради физически и словесни атаки на испански привърженици спрямо френски журналисти;
- Скандирания на расистка основа (известни още като „маймунски звуци“) към чернокожите футболисти на Марсилия Стив Манданда и Мамаду Нианг.

Комисията посочва, че доколкото домакинският клуб е отговорен за сигурността „преди, по време и след мача“, то Атлетико носи отговорност за вкарания на стадиона транспарант, въпреки че няма пряка вина за действията на органите на реда и възникнали след появата им безредици. По отношение на расисткия инцидент органът на UEFA напомня отново за обективната отговорност, която се носи от клуб, за действията на неговите привърженици, като отбелязва, че „подобно поведение накърнява човешкото достойнство“. В своя защита Атлетико отрича всички обвинения въз основа на расизъм, като твърди, че разглежданите в случая скандирания не представляват „маймунски звуци“, а виковете „Кун, Кун, Кун“ по адрес на аржентинския нападател на испанския клуб Серхио „Кун“ Агуеро. В крайна сметка Контролно-дисциплинарната комисия санкционира Атлетико с:

91 Съгласно разпространения справочник на мрежата FARE (Футбол срещу расизма в Европа) този транспарант представлява нацистки символ, използван от подразделенията на SS.

- лишаване от домакинство за следващите три мача в турнири под егидата на UEFA, като отлага изпълнението на наказанието за третия мач с изпитателен срок – пет години;
- следващите два мача съобразно първата санкция следва се изиграят поне на 300 км от Мадрид;
- глоба в размер на 150 хил. евро.

Атлетико обжалва наложените санкции пред Апелативната комисия на UEFA, като по искане на клуба председателят на комисията постановява и спиране на изпълнението на обжалвания акт. След изслушване на свидетелските показания на играчи, журналисти, служителя по сигурността на UEFA и преглеждане на видеозаписи от срещата, Комисията приема, че Атлетико е отговорен за всички инциденти, вкл. тези с участието на органите на реда⁹². В заключение Апелативната комисия постановява, че наложените санкции са непропорционални на извършените нарушения и заменя трите мача лишаване от домакинство с два мача без публика, вторият от които с отложено изпълнение за изпитателен срок от две години, като оставя в сила глобата от 150 хил. евро. Въпреки това Атлетико продължава да приема наложените наказания като несправедливи и обжалва решението пред CAS.

Съдът посочва, че Атлетико носи обективна отговорност съгласно правилата на UEFA, както и че според техните разпоредби клубът следва да извърши проверка на всички зрители преди влизането им на стадиона и да предотврати вкарването на транспаранта. CAS отбелязва, че след вдигането на плаката въпросът е следвало да бъде отнесен към UEFA, а не към полицията, за да бъде решен с помощта на представителите на Марсилия. По отношение на расисткия инцидент в рамките на разглеждането на делото представителите на UEFA свидетелстват, че не са сигурни дали скандиранията са били „маймунски звуци“ или „Кун, Кун...“. Поради тази причина съставът на съда подчертава, че санкцията следва да бъде основана на ясно установени факти и доказателства и отхвърля като недоказани обвиненията в расизъм.

Във финалното си решение CAS намалява санкцията на Атлетико на един двубой без публика, а глобата – на 75 хил. евро.

⁹² Апелативната комисия на UEFA отбелязва, че с участието в Шампионската лига клубът се ангажира да изпълнява стриктно всички задължения, произтичащи от правилниците на UEFA, като всяко действие на органите на реда се включва в обхвата на обективната отговорност на клубовете.

6. CAS 2008/A/1583 и 1584 Бенфика и Витория Гимараеш срещу UEFA и Порто – правен интерес от обжалване пред CAS, изчерпване на средствата за защита като условие за допустимост на обжалване

Делото „Порто“⁹³ разглежда въпроса дали отборът на Порто следва да бъде допуснат до участие в Шампионската лига за сезон 2008/09, като се отчете наказателното дело по случая „Апито Дурадо“, в което Порто и президентът му са обвинени в подкупване на рефери през 2004 г. В решението си Апелативната комисия на UEFA връща делото на първата инстанция (Контролно-дисциплинарната комисия) поради липсата на достатъчно доказателства. Бенфика и Витория Гимараеш обжалват решението пред CAS с искането Порто да не бъде допуснат до участие в Шампионската лига. Техният интерес произтича от факта, че с изхвърлянето на Порто Витория ще се класира директно за груповата фаза на турнира, а Бенфика ще получи правото да играе в плейофната фаза с шанс да влезе в групите.

Обект на внимание в решението на CAS е **допустимостта на обжалването** от страна на другите два португалски клуба, доколкото съгласно чл. 62, ал. 2 от Устава на UEFA **„само пряко засегнатите от решението страни могат да обжалват пред CAS“**. Съдът посочва, че в рамките на производствата пред дисциплинарните органи на UEFA Бенфика и Витория са възприемани като страни в процеса, въпреки че историческото тълкуване на разпоредбата сочи, че само наказаният или дисквалифициран клуб има право да обжалва пред CAS⁹⁴. С оглед тези разнопосочни сигнали CAS приема, че основният меродавен източник следва да бъде формулировката на обсъждания текст. Съдът отбелязва, че съгласно чл. 75 и следв. от Швейцарския граждански кодекс ограничаването на правото на обжалване противоречи на обществения ред, като анализирайки смисъла на понятието „пряко засегнат“, приема, че решението на UEFA даден отбор да получи право на участие в турнир с ограничен брой участници от определена страна има негативен ефект върху останалите кандидати за наличните места. CAS намира, че Витория и Бенфика разполагат с право на обжалване и са „директно засегнати“, доколкото всички клубове следва да бъдат равнопоставени, особено като се има предвид, че лишаването от право на участие за един клуб означава, че неговата квота в турнира се получава от следващия в класирането на националното първенство.

В рамките на делото CAS приема и **изключение от правилото** на чл. 47 от процедурните правила на CAS, съгласно който **жалбоподателят следва да е**

⁹³ http://www.centrostudisport.it/PDF/TAS_CAS_ULTIMO/9.pdf

⁹⁴ Съгласно протоколите от Конгреса на UEFA други клубове нямат право да обжалват решение за дисквалификация или лишаване от право на участие.

изчерпал всички правни средства за защита, налични пред него преди обжалването, в съответствие с правилата на съответната спортна федерация. В разглеждания случай Апелативната комисия на UEFA връща делото на първата инстанция и поради тази причина за Бенфика и Витория не е налично изчерпване на всички средства за защита, доколкото на практика органите на UEFA не са се произнесли с решение. Въпреки това CAS прави **изключение от този принцип поради необходимостта от спешно произнасяне** поради спецификата на случая, като намира, че забавянето на решаването на въпроса ще доведе до накърняване на правата на жалбоподателите.

7. CAS 2009/A/1920 ФК Победа срещу UEFA – изискуема степен на доказване, санкция за уговаряне на мачове, допускане на показанията на защитен свидетел

В решението си по делото „Победа“⁹⁵ CAS създава няколко прецедента – за първи път налага санкция на клуб и неговия президент за уговаряне на мачове и допуска да бъдат снети показания от защитени свидетели, чиято самоличност не се разкрива по време на делото. В рамките на този случай се разглежда дисциплинарното разследване на UEFA срещу македонския футболен клуб Победа (Прилеп) за уговаряне на мач на отбора в Шампионската лига през сезон 2004/05 с арменския Пюник, вследствие на което Контролно-дисциплинарната комисия наказва клуба, неговия президент и капитан по това време. След обжалване от тяхна страна Апелативната комисия на UEFA потвърждава решението на първата инстанция и потърпевшите обжалват пред CAS.

Арбитражният състав потвърждава решението на Апелативната комисия относно санкциите, наложени на клуба и президента му⁹⁶, но го отменя в частта за санкцията, наложена на капитана на отбора⁹⁷. CAS посочва, че уговарянето на

95 https://arbitrationlaw.com/sites/default/files/free_pdfs/CAS%202009-A-1920%20FKP%20et%20al%20v%20UEFA%20Award.pdf.

96 Клубът е наказан с лишаване от право на участие във всички турнири под егидата на UEFA за период от осем години, а президентът – с доживотна санкция за участие в дейности, свързани с футбол.

97 Въз основа на свидетелските показания CAS решава, че президентът активно е участвал в опити за уговарянето на мача, като се е опитвал да влияе в тази насока на играчите и на треньора. Въз основа на чл. 11 от Дисциплинарните правила на UEFA клубът също е санкциониран, тъй като негово длъжностно лице е извършило нарушение на чл. 5.

CAS отбелязва, че в случая е важно да се подчертае, че няма доказателства президентът да е извършил манипулация само с оглед собствено облагодетелстване. Според специалиста по спортно право Жан-Самуел Льоба дори и последният случай да е налице и президентът да действа само в свой личен интерес, клубът отново следва да бъде санкциониран, защото от аргумент за противното би се оказало, че всеки отбор би могъл да избегне наказание, твърдейки, че

мачове и спортното залагане нарушават общата клауза на чл. 5 от Дисциплинарните правила на УЕФА, съгласно която „членуващите федерации и клубове, както и техните играчи, длъжностни лица и членове следва да се съобразяват с принципите на лоялност, почитеност и честна игра“. Съдът изтъква високата социална значимост на играта, като в тази връзка подчертава, че зрителите трябва да са сигурни, че единствената цел на играчите е да победят техния противник и че всички техни решения са основани на тази цел⁹⁸. CAS заявява, че **при уговарянето на мач нарушението е на просто извършване**, т.е. решаващо е поведението в тази насока, а не крайният резултат.

Решението за санкциониране на Победа се базира на заключенията на експерт по спортните залагания за съмнително високо ниво на залаганията, както и на показанията на различни свидетели, които заявяват, че отборът има финансови трудности, президентът е изразил намерението си да уреди мача с Пюник, играчи са залагали за победа на арменците. CAS намира, че **за да се установи уговарянето на мач, няма необходимост да има преки доказателства** (документи, свидетелски показания и др.) **за всеки етап от уговарянето**. Съдът потвърждава, че **изискуемата степен на доказване** е като при дела, свързани с употреба на допинг, т.е. „**достатъчната убеденост на Съда, като се отчете тежестта на обвиненията**“⁹⁹.

От процесуална гледна точка CAS създава прецедент, като **допуска показанията на свидетели, чиято самоличност остава в тайна** за една от страните по делото. УЕФА изисква от съда запазването на анонимността им поради риск за тяхната безопасност, посочвайки, че в дисциплинарното производство пред Контролно-дисциплинарната и Апелативната комисии самоличността на свидетели е била разкрита на клубната интернет страница на Победа и в резултат на това някои от тях изрично са поискали защита¹⁰⁰.

съответното длъжностно лице действа в свой интерес и че клубът не следва да носи негативи от неговите действия.

Освен това в решението си съдът посочва, че няма достатъчно доказателства за участието на капитана на Победа в уговарянето на мача, които да оправдаят санкционирането му.

98 Вж т. 1 CAS 98/200 АЕК (Атина) и Славия (Прага) срещу УЕФА.

99 Съгласно решение CAS 2005/A/908 – <https://jurisprudence.tas-cas.org/Shared%20Documents/908.pdf>: „**Изискуемият от CAS стандарт за степен на доказване в такива дела представлява достатъчната убеденост на Съда, чиято степен е по-висока от тази на обосноващото предположение, но по-ниска от доказването извън всякакво разумно съмнение.**“

100 В подкрепа на тезата си УЕФА прилага примери от юриспруденцията на Швейцарския федерален съд и Европейския съд за правата на човека.

Следвайки практиката на швейцарските съдилища и отчитайки всички обстоятелства, съдът намира, че притесненията на някои от свидетелите не биха могли да бъдат пренебрегнати и приема искането на UEFA. Жалбоподателите от Победа получават копие на протоколите от разпитите на защитените свидетели, в които са заличени всички следи, от които може да се направи заключение за тяхната самоличност. Осигурява се възможност те да бъдат разпитани по телефона, като гласовете им са променени, а представител на CAS ги придружава по време на процеса, за да се гарантира, че отговарят на въпросите сами.

8. CAS 2008/A/1622-1623-1624 Шалке, Вердер и Барселона срещу FIFA – приложение на правния обичай в дела от спортно естество, отказ на клубове да пуснат играчи, повикани в националните отбори

Казусът „Олимпийските случаи“ разглежда отказа на няколко отбори да пускат свои играчи, повикани в националните им отбори за Летните олимпийски игри в Пекин през 2008 г. Игрите не са включени в международния календар, но въпреки това преди 15 дни преди турнира разпространява циркулярно писмо, основаващо се на съществуващ в рамките на FIFA обичай, съгласно което клубовете са задължени да пуснат техните състезатели. Байерн, Барселона, Шалке и Вердер отказват да го направят и в крайна сметка CAS отсъжда в тяхна полза.

Съгласно Правилата за статута и трансфера на играчи на FIFA¹⁰¹ клубовете са задължени да пускат играчи, повикани в националните им отбори, само за мачовете от международния календар с изключение на случаи, в които Изпълнителният комитет на FIFA е излязъл със специално решение, каквото в разглеждания казус не е налице. През юни и юли 2008 г. националните федерации започват да изпращат писма до клубовете, в които викат играчи за участие в Олимпийските игри. Доколкото за тях не съществува задължение да пуснат състезателите си, клубовете го правят основно за състезатели, които не са част от титулярния състав.

В основата на целия казус е повикването на Лионел Меси (Барселона) от страна на аржентинската футболна федерация¹⁰². Каталунският клуб се обръща към испанската футболна федерация, която на свой почин се допитва до FIFA и получава писмен отговор, че доколкото Олимпийските игри не са включени в международния календар, то отборите не са задължени да пуснат играчи над 23-годишна възраст, но задължение за пускането на тези под 23-годишна възраст¹⁰³

101 Чл. 1, ал. 2 и 3 от Приложение 1 към Правилата.

102 Важно е да се отбележи, че по време на Олимпийските игри (август 2008 г.) Барселона следва да изиграе мачове от предварителния квалификационен кръг на Шампионската лига.

103 Лионел Меси е роден през 1987 г.

винаги е съществувало въз основа на „правен обичай“. Основавайки се на правилата на FIFA за статута и трансфера на играчи, Барселона отказва да пусне Меси, като информира за това аржентинската страна. В резултат на споровете между Барселона и аржентинската федерация, на 23 юли FIFA издава горепосоченото циркулярно писмо, съгласно което задължението за клубовете да пуснат своите играчи е въз основа на съществуващия правен обичай.

В резултат на отказите на Барселона, Шалке и Вердер FIFA повдига въпрос пред Извънредния комитет на FIFA¹⁰⁴, който потвърждава приложението на правния обичай поради наличието на дългогодишна и безспорна практика. Клубовете обжалват решението на органите на FIFA пред CAS, като всички страни се съгласяват да се приложи ускорена процедура, тъй като до началото на Игрите в Пекин остава едва една седмица.

CAS отбелязва, че не съществува писано правило, съгласно което за клубовете да има задължение да освободят играчите си за участие в националните им отбори – турнирът в рамките на Олимпийските игри не е включен в международния календар, не е налице и специално решение на Изпълнителния комитет на FIFA. **Съдът не изключва приложението на правния обичай към дела със спортен характер, но посочва, че следва кумулативно да са налице три изисквания:**

- законодателна празнота (правен вакуум), която следва да бъде попълнена с правния обичай;
- константна и последователна практика;
- убеждение, че практиката има обвързваща сила.

В решението си CAS не установява наличието на нито едно от посочените изисквания. Правилата за статута и трансфера на играчи ясно посочват случаите, в които клубовете са задължени да пускат играчите си в националните отбори, следователно липсва каквато и да е нормативна празнота. Разглеждайки събития, свързани с подобни случаи във връзка с провеждането на предишни Олимпийски игри¹⁰⁵, съдът не установява и съществуването на последователна практика, върху която да се базира правният обичай. CAS отрича и наличието на убеждение за

104 Съгласно чл. 33 от Устава на FIFA Комитетът има компетентност да разглежда въпроси с особена степен на спешност.

105 Напр. турнирът по време на Олимпийските игри в Атина през 2004 г. е включен в международния календар. Освен това не е прецедент клубове да не пуснат играчите си в националните селекции, без обаче FIFA да ги санкционира за това.

обвързваща сила на практиката, доколкото редица клубове отказват да пуснат футболистите си, не само в разглеждания случай, но и в миналото¹⁰⁶.

9. CAS 2009/A/1880 и 1881 Сион и Есам Ел-Хадари срещу FIFA и Ал-Ахли; CAS 2009/A/1976 и 1977 Челси и Гаел Какута срещу Ланс и FIFA – условия за спиране на изпълнението на обжалвания акт

Решенията на Камарата за решаване на спорове на FIFA (DRC) често включват изплащането на обезщетение и/или налагането на дисциплинарна санкция. При обжалване на постановения акт от съществена важност за интересите на жалбоподателя е изпълнението на акта да бъде спряно, докато тече обжалването. Такъв е случаят по делата „Сион и Ел-Хадари“¹⁰⁷ и „Какута“, в рамките на които са подадени искания за спиране на изпълнението до постановяването на окончателно решение.

В делото „Сион и Ел-Хадари“ швейцарският Сион подписва договор с египетския футболист Есам Ел-Хадари въпреки съществуващия между последния и Ал-Ахли договор. DRC приема, че е налице прекратяване на договора без основателна причина, налага обезщетение в размер на 900 хил. евро, за чието изплащане новият клуб Сион е солидарно отговорен. Освен това състезателят е наказан с лишаване от право на участие в официални мачове за четири месеца, а Сион – със забрана за картотекиране на нови футболисти в следващите два трансферни прозореца. Сион и Ел-Хадари обжалват решението пред CAS и подават искане за спиране на изпълнението като обезпечителна мярка¹⁰⁸. Заместник-председателят на апелативното арбитражно отделение на CAS приема двете искания, като след постановяването на окончателното решение по делото, с което претенциите по същество на жалбоподателите не са удовлетворени, обезпечителните мерки са вдигнати.

В делото „Какута“ Челси сключва договор с френския играч Гаел Какута, докато той все още има действащ договор с Ланс. DRC постановява, че играчът е прекратил договора си без основателна причина и че новият клуб го е склонил да

¹⁰⁶ Изрично е упоменато писмото от 17 юли 2008 г. на Германската футболна федерация до бразилската федерация, в което се посочва, че не съществува правно задължение за клубовете да пуснат своите играчи.

¹⁰⁷ http://www.tas-cas.org/fileadmin/user_upload/Bulletin_1_2011.pdf (стр. 99).

¹⁰⁸ Чл. 48 от процедурните правила на CAS посочва изискуемите реквизити на жалбата, която може да включва и „ако е приложимо, мотивирано искане за спиране на изпълнението на обжалвания акт“. В дългогодишната си практика CAS приема спирането на изпълнението като обезпечителна мярка по смисъла на чл. 37 от правилата. Доколкото в чл. 37 и чл. 48 липсва изричен текст в този смисъл, липсата на искане за спиране на изпълнението в първоначалната жалба не преклудира възможността то да бъде предявено по-късно в рамките на процеса.

го направи, като налага изплащането на обезщетение¹⁰⁹, за което Челси и футболистът са солидарно отговорни. В допълнение Какута е санкциониран четири месеца да не играе в официални двубои, а Челси – със забрана за картотекиране на нови играчи за следващите два трансферни периода. Английският клуб и Какута обжалват решението пред CAS и подават искане за спиране на изпълнението. Президентът на апелативното отделение одобрява двете искания, като в крайна сметка решението на DRC е отменено поради липсата на действителен договор между Какута и Ланс.

В дългогодишната практика на CAS са установени **три условия, които следва да съществуват кумулативно, за да бъде одобрено искането на спиране на изпълнението на дисциплинарна санкция:**

- налагането на мярката следва да предотврати възникването на непоправима вреда;
- следва да е налице обосновано предположение, че фактите, на които молителят основава своето искане, и правата, които претендира, съществуват;
- интересът на другите страни не следва да надхвърля интереса на молителя.

Теорията за „непоправимата вреда“ (irreparable harm) заема съществено място в практиката на CAS с оглед постановяването на спиране на изпълнението. Съдът приема, вкл. в делата „Сион и Ел-Хадари“ и „Какута“, че непоправима вреда е налице, когато не може да бъде поправена, ако впоследствие обжалването бъде успешно за жалбоподателя (напр. ако спортната санкция, наложена незаконосъобразно на състезателя, е изтърпяна изцяло или отчасти). Когато потърпевша страна по случая е клуб, то той ще се лиши от услугите на футболиста за съответния период на неговата санкция, а освен това не би могъл да поправи вредата, нанесена поради факта, че не е могъл да картотекира нови играчи в рамките на един или два трансферни прозореца. Допълнителна вреда ще бъде

109 Според последователната практика на CAS не е налице необходимост да се подава искане за спиране на изпълнението при обжалване на наложено обезщетение. Доколкото е налице допустимо обжалване пред CAS, решението на DRC не е влязло в сила в частта относно обезщетението и не може да бъде предмет на изпълнение до окончателното решаване на спора. В CAS 2003/O/460 съдът посочва, че „решението представлява акт на швейцарско юридическо лице с нестопанска цел и като такова, ако бъде обжалвано, не може да бъде изпълнено преди постановяването на окончателно решение“.

Тази специфика на изпълнението е последица от факта, че изпълнението на спортните санкции (лишаване от право на участие в официални двубои и забраната за картотекиране на нови играчи) се осъществява в рамките на FIFA и е в правомощията на неговите органи, а за плащането на обезщетението при липса на доброволно изпълнение е необходимо съдействието на държавните институции.

накърняването на доброто име на клуба, както и възможността определени играчи да не желаят да се състезават за него вследствие на незаконосъобразната санкция.

По отношение на **обосноваността на искането** на молителя CAS отбелязва, че шансовете за успех на обжалването следва на пръв поглед да изглеждат разумни и да не могат да бъдат пренебрегвани. Според съда това условие също е налице по делата „Сион и Ел-Хадари“ и „Какута“.

С оглед **баланса на интересите на страните** CAS следва да решава въпроса дали одобряването на искането за налагане на обезпечителната мярка ще причини по-значителна вреда, отколкото отхвърлянето му.

10. CAS 2008/A/1485 Мидтиланд срещу FIFA – международен трансфер на непълнолетни състезатели

В делото „Мидтиланд“¹¹⁰ CAS разглежда въпроса за трансфера на непълнолетни състезатели и по-конкретно нарушаването на чл. 19, ал. 1 от Правилата на FIFA за статута и трансфера на играчи, съгласно който международните трансфери са позволени само ако играчът е над 18-годишна възраст.

Отборът на Мидтиланд установява трайно сътрудничество с нигерийския клуб Ебедей, вследствие на което картотекира трима непълнолетни играчи през юни 2006 г. В съответствие с правилата на Датската футболна асоциация (DBU) те са картотекирани като аматьори, но когато през февруари 2007 г. Мидтиланд подава искане за картотекиране на други трима нигерийци, DBU постановява отказ поради висящо дело относно потенциално нарушение на чл. 19 пред Комитета за статута на играчите на FIFA. Казусът е отнесен пред FIFA от Международната асоциация на футболистите – професионалисти (FIFPro), която счита, че датският клуб систематично нарушава правилото, съобразно което международни трансфери се извършват само по отношение на състезатели, които са навършили 18 години. На 25 октомври Комитетът предупреждава официално Мидтиланд. Датчаните изразяват несъгласие с решението и го обжалват пред CAS.

В жалбата си Мидтиланд твърди, че картотекирането на състезатели с аматьорски статут не влиза в обхвата на чл. 19, пар. 1 от Правилата за статута и трансфера на играчи. Според датския клуб този текст следва да се прилага само за непълнолетни, чието намерение за придобиване на право на законно пребиваване се основава само и единствено на причини от спортен характер. Датчаните посочват, че в случая няма основание да търси каквато и да е злоупотреба, доколкото нигерийските играчи участват в юношески турнири в свободното си

110 <https://www.fifpro.org/attachments/article/5280/FC%20Midtjylland%20CAS%20ENG.pdf>

време. Мидтиланд посочва, че дори и да се приеме, че нигерийците са професионалисти по смисъла на чл. 2 от Правилата, то нарушение няма да е налице, защото според тях ще се приложат разпоредбите на споразумението „Котону“ – договор за партньорство между Европейския съюз и Група държави от Африка, Карибите и Тихоокеанския басейн, вкл. Нигерия. Съгласно това споразумение нигерийските играчи, пребиваващи законно в Дания, имат право на равно третиране с датските си колеги¹¹¹.

От своя страна FIFA поддържа становище, че чл. 19 е приложим както към професионалисти, така и към аматьори, а споразумението „Котону“ не би могло да има отношение, доколкото нигерийските играчи не са работници по смисъла на европейското право, а ученици.

На 6 март 2009 г. CAS приема, че Мидтиланд е нарушил чл. 19 от Правилата за статута и трансфера на играчи и потвърждава решението на Комитета за статута на играчите. Съдът посочва, чл. 19 следва да прилага еднакво за състезатели с аматьорски и професионален статут, като изрично подчертава, че те са дефинирани в Правилата и не трябва да се бъркат с разграничението между статута на ученик и на работник.

Съдът изразява съгласие със становището на FIFA, като изтъква, че чл. 13, ал. 3 от споразумението „Котону“ не би могло да има непосредствена приложимост в случая, защото играчите няма трудови договори с Мидтиланд и съгласно датското законодателство са ученици и поради тази причина попадат извън обхвата на посочената разпоредба.

CAS отбелязва, че в настоящия казус не е възможно и приложението на изключенията по чл. 19, ал. 2 от Правилата, доколкото те следва да се тълкуват ограничително. Извършването на международния трансфер е законосъобразно само ако той е преимуществено инспириран от причини с образователен характер или ако клубът осигури на футболиста образование, отговарящо на най-високите национални стандарти, гарантира му училищно и професионално образование, което ще му позволи да преследва при необходимост кариера, различна от футболната, и му осигури оптимален жизнен стандарт. С оглед всички обстоятелства по делото съдът постановява, че тези условия не са изпълнени и че трансферите на нигерийските състезатели са мотивирани изцяло на спортна основа.

111 Съгласно чл. 13, ал. 3 от споразумението третирането на работници от страна на съдоговарящите страни следва да бъде лишено от всякаква дискриминация въз основа на националност по отношение на условията на труд, възнаграждение и уволнение.

Любопитно е да се отбележи, че CAS посочва в решението си, че **правото на ЕС принципно не обвързва съда, освен ако** съгласно чл. 58 от процедурните правила на CAS **страните не са избрали да прилагат непосредствено негови норми**. Въпреки това съдът отбелязва, че арбитраж със седалище в Швейцария в определена степен следва да взема предвид приложението на чужди императивни разпоредби, доколкото това е оправдано от интереса на страните.

11. Компенсация за обучение на млади футболисти

11.1. CAS 2003/O/530 Оксер срещу Валенсия и Мохамед Сисоко

Решението на CAS по делото „Сисоко“¹¹² има първостепенно значение с оглед защитата на интересите на клубовете, които са участвали в обучението и изграждането на млади футболисти. През 2000 г. Мохамед Сисоко на 15-годишна възраст подписва тригодишен договор за обучение в детско-юношеската школа на френския Оксер. Преди изтичането на договора през юни 2003 г. и съгласно Професионалната футболна харта във Франция, която представлява колективен трудов договор в областта на футбола, Оксер му предлага да сключат професионален договор, но Сисоко отказва и подписва 5-годишен договор с испанския Валенсия. FIFA упълномощава Испанската футболна федерация да издаде временна картотека на Сисоко, а Камарата за решаване на спорове на FIFA (DRC) потвърждава издаването на картотеката и приканва Оксер да поиска от Валенсия изплащането на установената в правилата на FIFA компенсация за обучение¹¹³. DRC отказва да приложи френската Професионална футболна харта, посочвайки, че правилата за международен трансфер са в изключителната компетентност на FIFA, вследствие на което Оксер обжалва пред CAS.

В решението си съдът отбелязва, че с оглед спазването на основните принципи на правото на труд и на свободно придвижване, не би могло възможно Сисоко да бъде принуден да се върне в Оксер, но изрично подчертава, че отказът да подпише професионален договор представлява нарушение на Професионалната футболна харта, следователно на договорните задължения, които е поел. Поради тази причина и прилагайки чл. 20 от Правилата за статута и трансфера на играчи на FIFA, CAS приема, че Оксер следва да получи справедливо

112 http://www.centrostudisport.it/PDF/TAS_CAS_ARCHIVIO/158.pdf

113 Съгласно чл. 20 от Правилата за статута и трансфери на играчи на FIFA компенсация за обучение следва да се плати на клуба или клубовете, които са участвали в неговото обучение като футболист, при подписването на първия му договор като професионалист, както и при всеки негов следващ трансфер като професионален футболист до края на сезона, в който той е навършил 23 години. Правилата за компенсацията за обучение са подробно разписани в Приложение 4 от Правилата.

обезщетение, което да възстанови средствата, които клубът е инвестирал в обучаването и изграждането на Сисоко като играч, както и да поправи вредите от напускането на футболиста. По отношение на размера на компенсацията, CAS връща делото за решаване в DRC, а в крайна сметка след няколко месеца преговори Оксер и Валенсия постигат споразумение за обезщетение в размер на 1 млн. евро.

11.2. CAS 2004/A/791 Н'Зогбия и Нюкасъл срещу Льо Авър

В решението си по делото „Н'Зогбия“ CAS потвърждава изводите, постановени в рамките на делото „Сисоко“¹¹⁴. През юли 2004 г. френският състезател Шарл Н'Зогбия не се връща да продължи тренировъчния процес с Льо Авър, с който има подписан тригодишен договор за обучение до 2006 г., и преминава в английския Нюкасъл. Френската футболна федерация отказва издаването на международен трансферен сертификат, а Льо Авър сезира FIFA с искане футболистът да се завърне във Франция и да подпише професионален договор с отбора, а Нюкасъл – да изплати обезщетение за нанесените вреди.

През ноември 2004 г. DRC решава, че с оглед правото на свободното придвижване Н'Зогбия е свободен да премине в Нюкасъл, но доколкото следва да се съблюдават правилата за договорната стабилност и компенсацията за обучение, то английският клуб следва да плати обезщетение в размер на 300 хил. евро. Льо Авър обжалва решението пред CAS, като предявява следните искания:

- отмяна на решението на DRC;
- съдът да осъди футболиста да подпише професионален договор с Льо Авър;
- лишаване от право да упражнява състезателните си права, докато не се върне в Льо Авър;
- налагане на финансова и спортна санкция на Нюкасъл с оглед факта, че англичаните са склонили Н'Зогбия да наруши договорните си отношения с Льо Авър.

На 27 октомври 2005 г. CAS постановява частично решение, в което посочва, че състезателят е прекратил договора си с Льо Авър без основателна причина, както съгласно самия договор, така и съгласно правилата на FIFA, и приканва страните да се споразумеят за изплащането на обезщетение, дължимо на французите, в съответствие с постановеното решение. На 17 февруари 2006 г. Льо Авър предявява искане да им бъде присъдено обезщетение в размер между 3, 7 млн. и 4,26 млн. евро, за чието изплащане Н'Зогбия и Нюкасъл да бъдат солидарно отговорни.

114 Вж т.11.1 CAS 2003/O/530 Оксер срещу Валенсия и Мохамед Сисоко.

На 17 юли 2007 г. съдът осъжда Н'Зогбия да плати около 550 хил. евро на Льо Авър. Размерът на обезщетението CAS разделя на две:

- около 20% от него следва да възстанови нанесената на клуба вреда поради лишаването от възможността последният да го използва за следващите два сезона, изчислени съобразно неговото възнаграждение по прекратения договор;
- останалите около 80% съдът присъжда като пропуснати ползи от евентуален бъдещ трансфер на футболиста плюс годишната лихва, която тече от незаконосъобразното прекратяване на договора.

12. CAS 2011/A/2646 Рейнджърс де Талка срещу FIFA – спорно правоприемство

В решението по делото „Рейнджърс де Талка“¹¹⁵ CAS разглежда съществено въпроса относно правоприемството на футболен клуб, изпаднал в несъстоятелност. Според съда, ако **юридическо лице придобие чрез публичен търг активите на клуб, изпаднал в несъстоятелност, и продължи дейността, развивана от фалирания клуб** със същото име, емблема, химн, цветове, седалище, и въз основа на всички права, придобити в търга, **участва в състезанията, провеждани под егидата на националната федерация**, заменяйки предишния клуб със съгласието и одобрението на федерацията, то той **може да се приеме за юридически наследник на клуба в несъстоятелност**. В допълнение CAS посочва, че **ако състезател не предяви вземанията си в рамките на производството по несъстоятелност**, въпреки че е можел да го направи, той **не би могъл да изиска на това основание в по-късен етап налагането на дисциплинарна санкция на правоприемника** на фалирания клуб.

С решение на съда в Талка (Чили) от 8 май 2009 г. чилийският футболен клуб „Депортиво Рейнджърс де Талка“ е обявен в несъстоятелност. На 18 юни 2009 г. Камарата за решаване на спорове на FIFA (DRC) постановява решение, съгласно което клубът следва да плати на свой бивш футболист сумата от 21 хил. долара плюс лихва. На 10 септември 2009 г. играчът изисква от FIFA налагане на дисциплинарна санкция на Рейнджърс де Талка поради липсата на плащане, в отговор на което чилийците информират FIFA, че не биха могли да изпълнят задължението си поради текущо производство по несъстоятелност¹¹⁶. Недоволен

115 <https://jurisprudence.tas-cas.org/Shared%20Documents/2646.pdf>

116 В решението CAS посочва, че в повечето правни системи по време на текущо производство по несъстоятелност фалиралото дружество не може свободно да изплаща дълговете си, натрупани преди обявяването на несъстоятелността. Тази ситуация създава нежелано неравновесие във футболния пазар на международно ниво, доколкото клубовете в несъстоятелност се радват на

от събитията, бившият състезател на клуба предявява искане въпросът да се постави пред Дисциплинарната комисия на FIFA.

Междувременно, на 26 август 2010 г. дружеството „Пидуко“ печели публичен търг за активите на „Депортиво Рейнджърс де Талка“, като съгласно условията придобива членствените права към Националната футболна асоциация, трансферни права на играчите, трофеи, спортна екипировка и други инвентаризирани вещи, като освен това се съгласява да изпълнява всички парични, административни, спортни и други задължения на дружеството в несъстоятелност, произтичащи от отношенията му с Националната асоциация и които са в пряка или косвена връзка с членството му в асоциацията и упражняването на професионална спортна дейност. „Пидуко“ се задължава да не променя името на клуба, емблемата, цветовете и седалището на клуба.

На 15 август 2011 г. FIFA стартира дисциплинарно производство срещу Рейнджърс де Талка поради неизпълнението на решението на DRC от 18 юни 2009 г. Чилийците възразяват, че производството по несъстоятелност срещу длъжника вече е завършено, вследствие на което той не съществува като юридически субект, а „Пидуко“ като дружество е придобило членствените права към Националната футболна асоциация, но не е поело дълговете на фалирания клуб. На 13 октомври 2011 г. Дисциплинарната комисия на FIFA налага на Рейнджърс де Талка глоба в размер на 2 хил. швейцарски франка, като посочва, че при неизпълнение на решението от актива на длъжника в чилийското първенството ще бъдат извадени три точки, а при ново неизпълнение санкцията ще бъде изпадане в долна дивизия. Съставът на комисията напомня, че чилийската футболна федерация следва стриктно да изпълни решението под угрозата от изхвърляне на всички чилийски отбори от състезанията, провеждани под егидата на FIFA. През ноември 2011 г. Рейнджърс де Талка обжалва постановения от FIFA акт пред CAS.

Съдът **приема жалбоподателя за правоприменик** на „Депортиво Рейнджърс де Талка“ поради следните съображения:

- Дружеството „Пидуко“ е създадено със специалната цел да придобие активите на фалирания клуб – членствени права, трансферни права, спортна екипировка и др.;
- Задължава се да продължи спортната дейност и да не променя името на клуба, емблемата, цветовете и седалището;

привилегията на производството по несъстоятелност, докато другите клубове са принудени да изпълняват задълженията си изцяло и навреме. Подобна липса на равнопоставеност ясно се противопоставя на основните принципи на спортоправната юриспруденция „lex sportiva“.

- Поема всички задължения на дружеството в несъстоятелност, произтичащи от отношенията му с Националната асоциация и във връзка с упражняването на професионална спортна дейност;
- Заема мястото на фалирания клуб в чилийското първенство със съгласието и одобрението на националната федерация;
- Съгласно чилийския закон представлява „юридически наследник“ на клуба, обявен в несъстоятелност¹¹⁷.

Въпреки че приема, че „Пидуко“ е обвързан от дълговете, натрупани от фалирания клуб¹¹⁸, CAS обезсилва решението на Дисциплинарната комисия на FIFA. Съдът посочва, че основание за налагане на санкцията е липсата на плащане от страна на фалирания клуб съгласно решението на DRC от юни 2009 г. Въпреки че е информиран за текущото производство срещу клуба, бившият футболист на тима не предявява вземането си, което представлява неполагане на дължимата грижа от негова страна, особено като се има предвид, че съгласно чилийското законодателство вземанията, произтичащи от трудов договор, се удовлетворяват привилегировано в рамките на производството по несъстоятелност. Неговото поведение не благоприятства за премахването на предпоставката за налагането на санкция, поради което CAS приема, че налагането на дисциплинарна санкция на правопреемника на фалирания клуб не е оправдано.

13. Юрисдикция на „ad hoc“ отделение на CAS – CAS OG 18/04 – руски атлети¹¹⁹ срещу МОК

Втората група дела „Руски атлети срещу МОК (Пьончанг)“ разглежда въпроси, свързани с юрисдикцията на „ad hoc“ отделението на CAS, създадено специално за Зимните олимпийски игри в Пьончанг през 2018 г. Съгласно решението на Изпълнителния съвет на МОК от 5 декември 2017 г.¹²⁰ правата на Руския олимпийски комитет са спрени и се провежда производство, което следва

117 Съгласно чл. 62, ал. 2 от Устава на FIFA се прилагат разпоредбите на процедурните правила на CAS, правилата на FIFA и субсидиарно – швейцарското право. В допълнение съдът посочва, че до определена степен следва да се вземат предвид и нормите на чилийското дружествено право. В тази връзка CAS се основава на Закон 20.019, съгласно който юридическо лице, което въз основа на закон, споразумение или друг юридически факт, придобие или упражнява членствените права в спортна професионална асоциация, се приема за правопреемник на настоящия клуб.

118 Съгласно чл. 333, ал. 3 от Швейцарския облигационен кодекс новият работодател (приобретател) е предишният работодател (прехвърлител) са солидарно отговорни за дългове към работник, които са възникнали преди прехвърлянето на дружеството или на част от него.

119 Татяна Бородулина, Павел Кулижников, Александър Логинов, Ирина Старих, Димитрий Василов, Денис Юсков – http://www.tas-cas.org/fileadmin/user_upload/Award_OG_18-04.pdf.

120 Жалбоподателите по разглежданите дела обжалват решението на МОК пред CAS (CAS 2017/A/5484, 5485, 5486, 5487, 5488, 5490).

да определи „чисти“ руски спортисти, които да бъдат поканени за участие в Игрите, за да се спази балансът между обществения интерес за борба срещу допинга и личния интерес на състезателите, които не са замесени в разкритата държавноподкрепена от правителството на Руската федерация схема за системна злоупотреба с допинг¹²¹.

Вследствие на извършения подбор на 19 януари МОК информира, че жалбоподателите не са включени в списъка с поканените атлети за Пьончанг и на 22 януари 2018 г. те подават искане за постановяване на обезпечителна мярка пред швейцарски съд, която да включва разпореждане те да бъдат поканени за участие в Игрите. Списъкът е разпространен официално от МОК на 30 януари. На 1 февруари адвокатът на жалбоподателите уведомява МОК, че *„приема за единствено основание за липсата на покана на неговите клиенти за Игрите факта, че те са изтърпявали санкция за лишаване от права в рамките на тяхната спортна кариера“*. На 2 февруари МОК изпраща отговор, в който препраща към вече предоставеното си становище в рамките на искането за постановяване на обезпечителни мерки. На 7 февруари (5.15 ч.) жалбоподателите подават жалба до „ad hoc“ отделението на CAS с оглед липсата на покана, като предявяват искане да бъдат допуснати до участие до Олимпиадата в Пьончанг. В отговора си МОК посочва, че искането следва да бъде обявено за недопустимо.

Въпреки че делото касае спор, който е „възникнал при или по повод провеждането на Олимпийските игри“ (чл. 61, пар. 2 от Олимпийската харта), „ad hoc“ отделението на CAS приема, че не разполага с компетентност да го разгледа по същество, по следните причини¹²²:

Съгласно чл. 1 от правилата на CAS за Олимпийските игри „ad hoc“ отделението притежава юрисдикция само по отношение на жалби, отнасящи се до спорове, възникнали по време на Игрите или до десет дни преди церемонията по откриването. С други думи, спорът следва да е инициран след 30 януари 2018 г., тъй като церемонията следва да бъде проведена на 9 февруари. Жалбоподателите твърдят, че отговорът от 2 февруари представлява решение, тъй като то ги уведомява, че не са поканени за участие в Пьончанг.

Аргументите на руските състезатели не са приети от CAS. Арбитрите посочват, че съгласно съдебната практика¹²³ на Международния съд в Хага „спор“

121 За повече подробности вж. т. 4.5 CAS OG 18/02, CAS OG 18/03 – руски атлети срещу МОК.

122 Същите са мотивите на съда и по дело CAS OG 18/05, където жалбоподатели са Павел Аброткиевич, Виктор Сивков, Анна Вичик, Евгени Зиков, Анатоли Челишев, Данил Чабан, Константин Полтавец - http://www.tas-cas.org/fileadmin/user_upload/Award_OG_18-05.pdf.

123 http://www.worldcourts.com/pcij/eng/decisions/1924.08.30_mavrommatis.htm

означава „липса на съгласие по въпрос от правно естество, разминаване във възгледите или интересите на две лица“. CAS приема, че по настоящото дело решението, съгласно което жалбоподателите не получават покана за участие в Игрите, е постановено на 19 януари 2018 г., когато МОК изпраща на Руския олимпийски комитет списъка с поканените атлети, който съдържа и обяснителни бележки, свързани с взетото решение. Този извод е подкрепен и от различните мерки, взети от жалбоподателите след 19 януари – искането за налагане на обезпечителни мерки, което реферира към списъка, както и уведомлението от 1 февруари.

Поради тази причина CAS счита, че предприетите действия следва да бъдат насочени единствено спрямо решението, постановено на 19 януари, и отсъжда, че няма компетентност да разгледа искането на жалбоподателите, предявено на 7 февруари 2018 г.